

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Lucie Váchová

Trest zákazu činnosti a jeho kontrola

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 1. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. 11. 2016

.....

Lucie Váchová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní JUDr. Marii Vanduchové CSc. za odborné vedení a vstřícnou pomoc při zpracování mé diplomové práce. Dále děkuji za podporu své rodině, přátelům a ušatému kamarádovi.

Obsah

Úvod	1
1. Pojem a účel trestu zákazu činnosti	3
1.1 Pojem trestu	3
1.2 Podstata zákazu činnosti	4
1.3 Účel trestu	5
1.4 Účel trestu zákazu činnosti	7
2. Trest zákazu činnosti v systému trestů v českém právu.....	9
3. Alternativní tresty a zákaz činnosti.....	11
3.1 Pojem alternativních trestů	11
3.2 Příčiny vzniku alternativních trestů	11
3.3 Trest zákazu činnosti jako alternativní trest	13
4. Historický vývoj trestu zákazu činnosti.....	14
5. Výměra a podmínky ukládání trestu zákazu činnosti.....	18
5.1 Trest zákazu činnosti obecně	18
5.2 Výměra trestu zákazu činnosti	18
5.3 Souvislost trestného činu se zakazovanou činností	19
5.4 Okruhy zakázaných činností	22
5.5 Rozsah zákazu činnosti	28
6. Trestní opatření zákazu činnosti ukládané mladistvým	31
7. Trest zákazu činnosti ukládaný právnickým osobám	33
8. Výkon trestu zákazu činnosti a jeho kontrola, trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.....	37
8.1 Výkon trestu zákazu činnosti	37
8.2 Kontrola výkonu trestu zákazu činnosti.....	39
8.3 Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	42
9. Podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti a zahlazení odsouzení.....	46

9.1 Podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti	46
9.2 Zahlazení odsouzení	48
10. Trest zákazu činnosti v rozhodovací praxi českých soudů	49
10.1 Obecný přehled o uložených trestech zákazu činnosti	49
10.2 Trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel.....	50
10.3 Ostatní formy trestu zákazu činnosti	52
11. Srovnání zákazu činnosti s obdobnými instituty českého právního řádu	56
11.1 Obdobné instituty v trestním právu	56
11.2 Sankce zákazu činnosti ve správním právu	59
Závěr	63
Seznam zkratk	65
Seznam použité literatury	67
Učebnice, komentáře a monografie	67
Odborné články.....	68
Právní předpisy	69
Judikatura.....	70
Internetové zdroje	73
Resumé.....	75
Abstract.....	77

Úvod

Kriminalita představuje patologický jev, který je v průběhu času v menší či větší míře spjat s libovolným lidským společenstvím. Potírání zločinnosti by proto mělo být jedním z hlavních úkolů každého státu a jeho činitelů. Státy by měly pečovat o své občany a zajistit jejich účinnou ochranu před pachateli trestných činů jakožto společensky škodlivých jednání. Z mého pohledu je nejdůležitějším prostředkem k dosažení tohoto cíle právní řád upravující dostatečně široký systém trestů, které v sobě spojují represivní i preventivní funkci. Naplnění účelu zakotvených trestů je pak samozřejmě potřeba zabezpečit efektivní kontrolou nad jejich výkonem.

Možnost soudu zakázat pachateli výkon určité činnosti je účinným nástrojem v boji proti zločinnosti již řadu desetiletí. O významu tohoto trestu svědčí i fakt, že podle statistik Ministerstva spravedlnosti ČR je na našem území dlouhodobě ukládán jako druhý nejčastější. Zákaz činnosti umožňuje střežit chráněné zájmy a hodnoty společnosti zejména v oblasti dopravy, využití trestu je však účelné i v dalších sférách lidské činnosti.

I přes výše uvedené je problematika trestu zákazu činnosti odbornou literaturou poměrně opomíjena a jednotliví autoři se věnují především jiným sankcím. K podmínkám ukládání zákazu činnosti se však vztahuje bohatá judikatura (zejména Nejvyššího soudu ČR), která poskytuje dostatečný podklad pro odborné zpracování této tematiky. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla zabývat zákazem činnosti ve své diplomové práci a rozhodovací praxi soudů přehledně shrnout.

V mé diplomové práci bych nejprve chtěla rozebrat obecný pojem trestu a účel trestání vůbec, a následně analyzovat podstatu trestu zákazu činnosti a zmínit jeho jednotlivá specifika. Zabývat se budu také postavením zákazu činnosti v systému trestů v českém právu, přičemž se okrajově dotknu i problematiky alternativního trestání. Další kapitoly bych ráda věnovala zákazem činnosti z pohledu historického vývoje. Těžiště mé diplomové práce pak budou tvořit kapitoly zabývající se vymezením zákazu činnosti, výměrou a podmínkami jeho ukládání (včetně specifík týkajících se mladistvých pachatelů a právnických osob) a v neposlední řadě i výkonem tohoto trestu

a jeho kontrolou. Neopomenu ani často využívaný institut podmíněného upuštění od trestu zákazu činnosti. V rámci jednotlivých kapitol popsanou právní úpravu zhodnotím, porovnáám ji s některými zahraničními právními řády a naznačím i možné návrhy de lege ferenda. Na základě statistických údajů Ministerstva spravedlnosti ČR se také pokusím shrnout rozhodovací praxi českých soudů a rozebrat jednotlivé formy zákazů ve vztahu k trestným činům, za které mohou být jejich pachatelům uloženy. V závěru své diplomové práce se budu zabývat srovnáním trestu zákazu činnosti s obdobnými instituty českého trestního práva a se sankcí zákazu činnosti jako nástrojem práva správního.

1. Pojem a účel trestu zákazu činnosti

1.1 Pojem trestu

Trest obecně chápeme jako právní následek konkrétního protiprávního jednání, který vyplývá ze zákona. Toto pojetí vychází ze zásady „*nullum crimen, nulla poena sine lege*“ (latinsky žádný trestný čin [a] žádný trest bez zákona), jež je vlastní všem demokratickým státům a v českém právním řádu je zakotvena již v samotném čl. 39 LZPS. Čl. 40 odst. 1 LZPS a stejně tak čl. 90 Ústavy pak stanoví, že o trestu může rozhodnout jen soud v trestním řízení.¹ Trestem proto nejsou ani ta sankční opatření, která mají stejný obsah jako justiční trest, ale jsou ukládána za přestupky nebo správní delikty nesoudním orgánem ve správním řízení.² Neméně významným ústavním základem je zákaz krutého, nelidského nebo ponižujícího trestání upravený v čl. 7 odst. 2 LZPS, z něhož vychází i znění § 37 odst. 2 trestního zákoníku, a samozřejmě i nepřípustnost trestu smrti vyplývající z čl. 6 odst. 3 LZPS.

Při splnění těchto podmínek představuje trest jeden z prostředků státního donucení, jehož cílem je realizovat ochranu zájmů chráněných trestním zákonem³ a zajistit tak pořádek ve společnosti.⁴ Uložený trest vždy znamená přímou újmu na právech pachatele trestného činu, mimo to s sebou zároveň často nese i netrestní následky, jako například ztrátu zaměstnání nebo rodinné problémy. Nejen proto je na něj třeba nahlížet jako na krajní řešení, které musí vždy odpovídat společenské závažnosti a dalším okolnostem spáchaného trestného činu včetně osoby pachatele. Toto pojetí trestní odpovědnosti jako *ultima ratio* je výslovně zakotveno v § 12 odst. 2 trestního zákoníku jako zásada subsidiarity trestní represe.⁵

---

¹ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 387 - 391

² NOVOTNÝ Oto, DOLENSKÝ Adolf, JELÍNEK Jiří a VANDUCHOVÁ Marie. *Trestní právo hmotné – I. Obecná část*. 4. přepracované vyd. Praha: Aspi Publishing, 2003, s. 270

³ Pojem „trestní zákon“ je upraven ve výkladových ustanoveních trestního zákoníku a ve smyslu § 110 se jím rozumí trestní zákoník a podle povahy věci zákon o soudnictví ve věcech mládeže a zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

⁴ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 389, 390

⁵ FRYŠTÁK Marek, PROVAZNÍK Jan, SEDLÁČKOVÁ Jolana a ŽATECKÁ Eva. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2014, s. 119

Dalším pojmovým znakem trestu je v něm obsažené společenské odsouzení pachatele a jeho činu jménem státu. Toto negativní hodnocení představuje základní rozdíl, kterým se tresty liší od ochranných opatření. Ta pachateli sice také způsobují určitou újmu, ale ta je pouze prostředkem k dosažení individuálně preventivních účinků. Soud při rozhodování o ochranných opatřeních zvažuje především nebezpečnost pachatele a z ní vyplývající potřebu ochrany společnosti, nikoli stupeň společenské závažnosti spáchaného činu.⁶

1.2 Podstata zákazu činnosti

Pojetí zákazu činnosti jako trestu (jak je tomu na našem území) není typické pro všechny evropské země. V některých právních řádech má totiž zákaz činnosti taktéž funkci zabezpečovacího (ochranného) opatření ukládaného v důsledku činem prokázané nezpůsobilosti. Příkladem může být německá úprava, která při nezpůsobilosti osoby k řízení motorových vozidel počítá s obligatorním odnětím řidičského oprávnění na dobu od šesti měsíců do pěti let nebo natrvalo. Stejně tak v polském trestním zákoně je zákaz zastávat určité postavení, vykonávat určité povolání nebo určitou hospodářskou činnost definován jako opatření, jenž může být ukládáno jak vedle trestu nebo probačního opatření, tak samostatně místo trestu.⁷

V českém právním řádu spočívá zákaz činnosti v zabránění možnosti výkonu určitého povolání, zaměstnání nebo funkce (popřípadě další činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení nebo jejíž výkon je upraven zvláštním předpisem). Podstatou je tak nejenom omezení svobody ve smyslu zákazu realizace konkrétních subjektivních práv (např. výkonu podnikatelské činnosti nebo řízení motorových vozidel), ale současně i ve smyslu dočasného omezení možnosti svobodné volby dotčených činností. Újma obsažená v tomto trestu spočívá v závažném omezení pachatelova profesního i soukromého života, které často postihne také osoby v jeho okolí (zejm. rodinné příslušníky). Zásadní zásah pro odsouzeného (a osoby na něm materiálně závislé) představuje znemožnění dosavadního výkonu jeho povolání či jiné činnosti zajišťující

---

⁶ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 300, 301

⁷ SOLNAŘ, Vladimír. *Systém českého trestního práva*. 1. vyd. Praha: Novatrix, 2009, s. 127, 128

mu obživu. Pachatel bude často nucen změnit pracovní pozici, na níž je specializován, v níž má zkušenosti i odborné znalosti. V některých oblastech vyžadujících nepřetržitou praxi a vzdělávání může zákaz činnosti uložený v horní hranici zákonné výměry vést až ke ztrátě kvalifikace. Míra závažnosti postihu v pracovní sféře tak vždy souvisí s délkou praxe, stupněm dosaženého vzdělání a věkem osoby, jíž byla určitá činnost zakázána. Pravděpodobně méně výrazně se uložený trest projeví ve způsobu využití volného času odsouzeného. Citelnost zásahu v této sféře se bude odvíjet od jeho vztahu k zakázané činnosti.⁸

1.3 Účel trestu

Účel trestu byl výslovně vymezen v § 23 trestního zákona č. 140/1961 Sb.⁹, který pozbyl účinnosti 1. ledna 2010. V současném trestním zákoníku toto ustanovení nahradila úprava obecných zásad trestání vztahujících se ke všem trestním sankcím (§ 36 až 38 trestního zákoníku) i zvláště k samotným trestům (§ 39 až 45 trestního zákoníku). Jedná se zejména o výše popsanou zásadu zákonnosti (trest může být uložen pouze na základě zákona) a dále pak zásadu přiměřenosti (trest musí být úměrný spáchanému trestnému činu), zásadu individualizace použitých sankcí (soud musí při ukládání trestu přihlížet ke konkrétním okolnostem protiprávního jednání, zejména pak k jeho závažnosti a poměrům pachatele), zásadu personality sankce (vliv trestu na osoby odlišné od pachatele musí být co nejmenší), a zásadu humanity sankcí (zákaz krutých a nepřiměřených sankcí a nedůstojného zacházení).¹⁰

O účelu trestního opatření, které je ukládáno mladistvému pachateli, výslovně hovoří § 24 odst. 2 ZSVM. Jako takové musí napomáhat k vytváření vhodných podmínek pro další rozvoj mladistvého.¹¹

České trestní právo vychází ze smíšené teorie trestání, jež v sobě propojuje přístup tzv. absolutní teorie trestu založené na odplatě, s teorií relativní, která klade

---

⁸ VANDUCHOVÁ Marie. *Zákaz činnosti v československém trestním právu*. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica. 1989, s. 18 – 23

⁹ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20.11.2015].

¹⁰ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 391, 392

¹¹ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 499

důraz na prevenci. Záměrem tohoto spojení je, aby uložený trest splnil svou funkci nejen ve vztahu k pachateli, ale též ve vztahu k poškozenému a společnosti jako celku.

Prvkem absolutní teorie je chápání trestu jako spravedlivé odplaty, která směřuje k vyrovnání újmy způsobené trestným činem. Proto je nezbytné, aby uložený trest odpovídal škodlivosti jednání a míře zavinění pachatele.¹² Nejvýznamnějším účelem trestu z pohledu našeho práva je ale bezpochyby ochrana společnosti před trestnými činy zajištěná vyloučením pachatele z jejich řad. Tato ochranná funkce je realizována prostřednictvím individuální represe a individuální a generální prevence.

Individuální represe spočívá ve snaze zabránit odsouzenému v dopouštění se trestné činnosti, například jeho izolací ve věznici (trest odnětí svobody) nebo vytvořením překážek pro její páčání (typicky právě trest zákazu činnosti). Represe navíc často ovlivňuje (budoucího) pachatele i nepřímo, a to svým odstrašujícím efektem. Naopak individuální prevence je založena na výchově pachatele (například uložením podmíněného trestu nebo kázeňskými odměnami) a míří na pozitivní stránky jeho osobnosti. Hlavním cílem je posílit kladné vlastnosti osoby a motivovat ji k vedení řádného života. Smyslem generální prevence je zajistit ochrannou funkci ve vztahu k potenciálním pachatelům. Každý člen společnosti si uvědomuje, jaké chování je trestné a jaké následky s sebou jeho spáchání nese. Zároveň dochází i k posilování právní jistoty a důvěry obyvatel v ukládání spravedlivých trestů za protiprávní jednání.¹³

Všechny výše zmíněné cíle jsou na sobě závislé a společně tvoří jednotný celek. Pro řádný chod společnosti je proto důležité, aby byly jeho jednotlivé složky vyrovnané a nedocházelo k jejich disproporcii. Vzhledem ke statistickým údajům (v roce 2015 bylo z celkového počtu 65 569 všech okresními soudy odsouzených osob dosud netrestaných pouze 24 074 z nich, což představuje jen 36,7%¹⁴) patří v současné době k největším problémům dosažení pozitivních výchovných účinků trestu. Výchovná opatření by tak

---

¹² SOLNAR, Vladimír. *Systém českého trestního práva*. 1. vyd. Praha: Novatrix, 2009, s. 21

¹³ FRYŠTÁK Marek, PROVAZNÍK Jan, SEDLÁČKOVÁ Jolana a ŽATECKÁ Eva. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2014, s. 120, 121

¹⁴ *Přehled o pravomocně odsouzených fyzických osobách podle soudů*. Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 03. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

v první řadě měla být zaměřena na to, aby se pachatel trestného činu do své převýchovy aktivně zapojoval a nebyl pouze jejím pasivním účastníkem.¹⁵

Dalším předpokladem pro účinné fungování individuální (i generální) prevence je vědomí neodvratitelnosti trestu, jehož předpokladem je nárůst objasňenosti trestných činů. Míra pravděpodobnosti, že trestný čin bude odhalen a jeho pachatel potrestán, má na páchaní trestné činnosti mnohdy výraznější vliv než přísnost sankce, která pachateli hrozí. Nelze ale očekávat, že vysoká pravděpodobnost uložení trestu i trest samotný mohou zajistit efektivní výchovné působení samy o sobě bez pomocných preventivních a výchovných prostředků.¹⁶

1.4 Účel trestu zákazu činnosti

Jak jsem již uvedla výše, hlavním smyslem trestu zákazu činnosti je (dočasně) zabránit pachateli v dalším páchaní trestné činnosti, a to zamezením výkonu činnosti, s níž bylo protiprávní jednání spjato. Jednotlivé zakázané aktivity, které odsouzené osoby po dobu stanovenou v rozsudku nemohou vykonávat, často vyžadují jejich morální, popřípadě odbornou způsobilost, která je spácháním trestného činu minimálně zpochybněna.

Trest zákazu činnosti je spojen s výraznou individuální prevencí, a to zejména u trestných činů spáchaných v souvislosti s řízením motorových vozidel a majetkové a hospodářské kriminality, kde je také typickou trestněprávní sankcí. Jeho uložení pro pachatele často představuje ukončení zaměstnání anebo podnikání, a z toho vyplývající nutnost vyhledání nového zdroje obživy (např. v případě zákazu řízení motorových vozidel u řidičů z povolání). Preventivní prvek ve smyslu výchovy (tedy tzv. pozitivní individuální prevence) je ovšem slabší vzhledem k neexistenci speciálních výchovných prostředků a nedostatečné kontrole výkonu trestu.

Zákaz činnosti zároveň ochraňuje řádný výkon jednotlivých povolání a činností. Generální prevence se uplatňuje zejména ve vztahu k veřejným funkcím nebo profesím,

---

¹⁵ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 393-395

¹⁶ NOVOTNÝ Oto, DOLENSKÝ Adolf, JELÍNEK Jiří a VANDUCHOVÁ Marie. *Trestní právo hmotné – 1. Obecná část*. 4. přepracované vydání. Praha: Aspi Publishing, 2003, s. 276

které jsou závislé na důvěře obyvatelstva a v očích veřejnosti představují základní stavební prvky každé společnosti. Jedná se především o úřední osoby, ale také o některé soukromé zaměstnance (např. pojišťoven, spořitelen a bank) nebo osoby vykonávající svobodná povolání (lékaři, advokáti atd.)¹⁷

---

¹⁷ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 930, 931

2. Trest zákazu činnosti v systému trestů v českém právu

Jednotlivé druhy trestů včetně vzájemných vztahů mezi nimi utvářejí systém trestů. Ten může být rozdělen mezi dva subsystemy - první se skládá z trestů pravidelných, které jsou určeny k potrestání běžné kriminality, u druhého hovoříme o trestech výjimečných. Ty jsou ukládány pachatelům trestných činů, které svou povahou a závažností z obvyklé kriminality vybočují.¹⁸

Trest zákazu činnosti je jedním z alternativních trestů k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, využití ale nachází zejména jako trest vedlejší ukládaný společně s hlavní sankcí. Jako samostatný totiž může být uložen pouze v případech, kdy trestní zákoník uložení tohoto trestu dovoluje ve zvláštní části a zároveň uložení jiného trestu není potřebné vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele.¹⁹

Taxativní výčet trestů, které lze pachateli trestného činu uložit, nalezneme v § 52 odst. 1 trestního zákoníku. Do úvahy přicházejí tyto sankce:

- a) odnětí svobody (včetně podmíněného odsouzení a podmíněného odsouzení s dohledem),
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztráta čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztráta vojenské hodnosti,

---

¹⁸ KRATOCHVÍL Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 555

¹⁹ FRYŠTÁK Marek, PROVAZNÍK Jan, SEDLÁČKOVÁ Jolana a ŽATECKÁ Eva. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2014, s. 149

l) vyhoštění.²⁰

Trest zákazu činnosti je se všemi uvedenými tresty slučitelný. Výjimku by mohlo představovat jeho uložení vedle trestu vyhoštění na dobu neurčitou (popř. na dobu určitou v horní hranici trestní sazby), jelikož zákon nestanoví, že se pachateli doba výkonu trestu vyhoštění nezapočítává do doby výkonu trestu zákazu činnosti (jak je tomu v případě trestu odnětí svobody).²¹

U mladistvých pachatelů nehovoříme o trestech, ale o trestních opatřeních. Jejich taxativní výčet stanovuje § 24 ZSVM. Jsou jimi:

- a) obecně prospěšné práce,
- b) peněžité opatření,
- c) peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- e) zákaz činnosti,
- f) vyhoštění,
- g) domácí vězení,
- h) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- i) podmíněné odsouzení,
- j) podmíněné odsouzení s dohledem,
- k) nepodmíněné odnětí svobody.²²

Pro úplnost je třeba zmínit i úpravu trestů, které mohou být uloženy právnické osobě (§ 15 ZTOPO). Stejně jako u osob fyzických se může uplatnit trest propadnutí majetku, peněžité trest, trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a trest zákazu činnosti. Naproti tomu specifickými tresty jsou zrušení právnické osoby, zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži, zákaz přijímání dotací a subvencí a v neposlední řadě uveřejnění rozsudku.²³

---

²⁰ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 395, 396

²¹ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 931

²² JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 501, 502

²³ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 519, 520

3. Alternativní tresty a zákaz činnosti

3.1 Pojem alternativních trestů

Alternativní trest řadíme společně s institutem upuštění od potrestání k základním hmotněprávním alternativním opatřením. Procesní alternativy, tj. tzv. odklony v trestním řízení, lze totiž chápat spíše jako výjimky z předpokladu, že po spáchání trestného činu následuje vynesení rozsudku o vině a trestu.

Alternativní tresty lze podle jejich účelu definovat jako ty, jejichž cílem je náhrada za nepodmíněný trest odnětí svobody.²⁴ Alternativní povaha tedy spočívá v možnosti soudu uložit pachateli trest odnětí svobody nebo naopak trest, který bude vykonán na svobodě. Za alternativní tresty se proto nedají považovat ztráta čestných titulů a vyznamenání a ztráta vojenské hodnosti, jelikož oba mohou být uloženy jen jako vedlejší společně s nepodmíněným trestem odnětí svobody nejméně na 2 léta.²⁵

Aby byly alternativní sankce účinné, musí být spojené s možností přísnějšího postihu v případech dalšího protiprávního jednání pachatele (hovoří se o tzv. sekundárním sankcionování). Jen tak je možné podpořit jejich oslabený zábranný prvek.²⁶

3.2 Příčiny vzniku alternativních trestů

Jedním z hlavních důvodů vzniku alternativních trestů je nízký resocializační vliv nepodmíněného trestu odnětí svobody. Ten je dán zejména skutečností, že odsouzený je izolací ve vězení odtržen od svého přirozeného sociálního prostředí. Jeho společenské vztahy jsou citelně postiženy a po vykonání trestu je pro odsouzeného obtížné začlenit se zpátky mezi rodinu i přátele a obnovit přerušené vazby. Mimo to tento trest ve většině případů vede ke ztrátě zaměstnání, čímž odsouzený přichází rovněž o stabilitu a jistoty plynoucí ze stálého peněžního příjmu. Zároveň se pak (nejen)

---

²⁴ ŠČERBA Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 28, 31

²⁵ Ustanovení § 78 a 79 trestního zákoníku.

²⁶ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 397

při hledání nové práce musí potýkat s řadou překážek, které souvisí s jeho označením za kriminálního v očích veřejnosti. Pachatel ponechaný na svobodě je navíc snáze schopen nahradit způsobenou škodu. Další problém souvisí s faktem, že věznice představuje výrazně kriminogenní prostředí, jemuž se vězeň nemá jak vyhnout. Navazování kontaktů se spoluvězni může vést k situaci, kdy se kriminogenní prostředí stane pro odsouzeného přirozeným a trestná činnost bude běžnou součástí jeho následujícího života. Kromě toho s sebou charakter vězeňského prostředí nese i další negativní faktory, které mohou mít na osobnost odsouzeného deformační vliv (jejich projevem může být např. otrllost, emoční chlad, deprese nebo celková lhostejnost). Tyto škodlivé účinky se mohou projevit i u odsouzených ke krátkodobým trestům odnětí svobody.²⁷

Další příčinou vzniku alternativních trestů a jejich nespornou výhodou jsou rovněž nižší náklady vynaložené na jejich výkon.²⁸ Díky existenci alternativních trestů navíc nedochází k přetěžování kapacit věznic, což s sebou přináší další úspory.²⁹

Cílovou skupinou pro ukládání alternativních trestů jsou v první řadě osoby, u nichž by se jinak uvažovalo o uložení krátkodobého nepodmíněného trestu odnětí svobody. Dá se totiž předpokládat, že u pachatelů méně závažné trestné činnosti bude účelu trestu dosaženo i bez omezení jejich svobody. Toto základní vodítko nalezneme i v ustanovení § 55 odst. 2 trestního zákoníku. Z jeho znění vyplývá, že nepodmíněný trest odnětí svobody lze za trestné činy, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje pět let, uložit jen za podmínky, kdy by uložení jiného trestu vzhledem k osobě pachatele zjevně nestačilo k tomu, aby vedl řádný život. Nepodmíněný trest odnětí svobody tak musí být v souladu se zásadou přiměřenosti ukládán až v těch situacích, kdy k nápravě pachatele alternativní tresty nepostačují. V takových případech je pak nutné řešit jeho negativní účinky zejména kvalitní penitenciární a postpenitenciární péčí.

---

²⁷ ŠČERBA Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 20, 21

²⁸ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 397

²⁹ ŠČERBA Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 21, 22, 28

3.3 Trest zákazu činnosti jako alternativní trest

Mezi nejčastěji využívané alternativy nepodmíněného trestu odnětí svobody na našem území patří podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem, obecně prospěšné práce a peněžitý trest. Význam ostatních trestů (včetně trestu zákazu činnosti) jako trestů alternativních je výrazně menší.³⁰ Četnost použití jednotlivých trestů jako alternativ by do budoucna mohla být posílena vytvořením přehledného systému trestů strukturovaného podle typové závažnosti trestných činů, který by soudům a státním zástupcům sloužil jako vodítko pro výběr konkrétního alternativního opatření. V úvahu přichází také rozšíření možností přeměn alternativních trestů v nepodmíněné tresty odnětí svobody.³¹

Trest zákazu činnosti může být uložen jako hlavní trest za podmínky, že trestní zákon jeho uložení výslovně povoluje za příslušný trestný čin ve své zvláštní části a zároveň vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele není uložení jiného třeba potřeba. Bude se jednat o situace, kdy samotný zákaz činnosti zcela postačuje k nápravě pachatele i ochraně společnosti.³²

Trest (a trestní opatření) zákazu činnosti byl v roce 2015 uložen okresními soudy celkem 19 542krát³³, z toho jako hlavní sankce jen ve 212 případech.³⁴ Tento malý podíl nepochybně souvisí s faktem, že zákaz činnosti je především trestem zábranným a neobsahuje speciální výchovné prostředky, které by odsouzeného pozitivně stimulovaly. Dalším problémem je rovněž nedostatečná kontrola výkonu trestu, která jeho výchovný účinek ještě snižuje.

---

³⁰ KRATOCHVÍL Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 551

³¹ ŠČERBA Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 35

³² ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 936

³³ *Přehled o všech uložených trestech/trestních opatření (trest 1, 2, 3, 4)*. Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

³⁴ *Přehled o uložených trestech/trestních opatření – hlavní sankce (trest 1)*. Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

4. Historický vývoj trestu zákazu činnosti

Trest zákazu činnosti byl na našem území poprvé upraven trestním zákonem č. 86/1950 Sb.³⁵ Na základě jeho § 51 jej bylo možné uložit, pokud byl trestný čin spáchán při výkonu činnosti nebo povolání a byly jím ohroženy nebo poškozeny hospodářské zájmy republiky. V porovnání s dnešní úpravou toto ustanovení navíc umožňovalo zakázat povolání nebo činnost bez dalšího vymezení, tedy například i činnost sportovní či uměleckou. Trest zákazu činnosti mohl být uložen rovněž v případech, kdy se pachatel dopustil protiprávního činu v souvislosti s onou činností nebo povoláním, nebo tyto mohly být ke spáchání trestného činu zneužity, případně pokud by jejich výkonem odsouzený odporoval obecnému zájmu. Činnost nebo povolání mohly být soudem zakázány dočasně (od tří do deseti let), ale dokonce i navždy. Zákonem č. 63/1956 Sb.³⁶ bylo ustanovení umožňující uložení trestu následkem výkonu činnosti či povolání, který by odporoval obecnému zájmu, vypuštěno. Novela se dotkla též výměry, která byla nově stanovena od jednoho roku do deseti let (zároveň byla vyškrtána možnost uložit trest navždy).

Je ovšem třeba zmínit, že institut, který svou povahou připomínal zákaz činnosti, se na našem území objevil již o sto let dříve, tedy v polovině 19. století. Konkrétní podobu upravoval zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.³⁷ Jeho § 30 nazvaný jako „*Ustanovení o ztrátě živnosti, patentu lodního a práva držeti loďku plavbě pobřežní*“ stanovil:

„Ztráta živnosti není žádným následkem spojeným již po zákonu se zločinem, a nemůže tudíž trestním rozsudkem býti vyřknuta. Má však soud trestní, když pro zločin odsouzený má živnost, po vyhlášeném rozsudku postoupiti spisy tomu úřadu, jemuž propůjčování živnosti takové přísluší. Kdyby se úřadu tomuto zdálo na pováženou povoliti zločinci, aby po vystálém trestu živnost tu provozoval, má mu živnost odejmouti, šetře při tom předpisů o tom vydaných.

---

³⁵ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

³⁶ Zákon č. 63/1956 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

³⁷ Zákon č. 117/1852 Ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

Stejné řízení nastane i tenkrát, když měl odsouzenec patent lodní nebo právo držeti loďku plavbě pobřežní. V tomto případě přísluší rozhodovati o ztrátě práva takového ústřednímu úřadu námořskému.“

Z ustanovení ale vyplývá, že ztráta živnosti (popř. lodního patentu nebo práva držet loďku pro pobřežní plavbu), nebyla trestem, který by ukládal soud za spáchaný zločin. Pravomoc náležela konkrétnímu úřadu, do jehož působnosti odjímané povolení patřilo, přičemž záleželo čistě na jeho uvážení, zda povolení k určité činnosti odejme či nikoliv.

Možnost ztráty oprávnění následkem spáchání trestného činu byla zakotvena též v ustanovení § 242 a 243 citovaného zákona. Úprava zněla:

„§ 242

Ztráta práv a daných povolení; komu se ukládá

Ztráta práv a daných povolení ukládá se osobám k hodnostem a akademickým povýšením, nebo osobám jiným, které nějaký úřad nebo zaměstnání pod věrou veřejnou vykonávají, pak těm, jež provozují nějaké řemeslo, nebo živnost buď jakožto měšťané nebo z povolení, které obdržely od vrchnosti. Trest tento ukládá se buď na určitý čas nebo na vždy.

§ 243

Má-li se pro přečin nebo přestupek vyřknouti ztráta živnosti, nemá se vyšetřovanci žádným způsobem dovoliti, aby v čas vyšetřování nebo před vynesením rozsudku živnosti té se vzdal. Je-li v případě takovém živnost ta osobní, pak pomíjí odsouzení právo k samostatnému provozování živnosti docela; byla-li však to živnost radikovaná nebo prodejná, pozbude sice odsouzenec právo ji vykonávati, bude-li však prodána, nemá cena kupní, za ni stržená, nikterak býti prohlášena za propadlou“

Tehdejší roztržštěná úprava umožňovala postihnout rovněž výkon některých konkrétních povolání. Tak například podle § 356 a 357 zmíněného zákona mohla být zakázána činnost lékaře nebo ranhojiče, který při léčení z nevědomosti zapříčinil těžké poškození zdraví či dokonce smrt pacienta, a to „*dotud, až v nové zkoušce dokáže, že*

nabyl vědomostí, jichž se mu nedostávalo.“ Obdobnému trestu (a případně zkoušce) se musel podrobit i stavitel, jehož stavba se sesunula a těžce poranila nebo usmrtila osobu. Zajímavé je také ustanovení § 498 téhož zákona ve znění: „*Lékař nebo hojič, pomocník nebo pomocnice porodní, kteří tajnosti osoby svěřené jich ošetřování vyjeví někomu jinému nežli úřadu, když tento úředně se dotazuje, mají býti potrestáni za tento přestupek po první tím, že se jim zakáže praxe na tři měsíce, po druhé na rok a po třetí na vždy.*“ Dále například kočovní kramáři mohli být potrestáni ztrátou povolení k podomnímu obchodu, pokud nedovoleně prodávali jedy (např. na hubení hlodavců). Později, na základě zákona č. 10/1903 ř. z., bylo možné vyloučit osobu z návštěvy zemědělské burzy, anebo jí zakázat účast při veřejných dražbách dle zákona č. 1/1933 Sb.³⁸

Uvedené zákony byly nahrazeny výše zmíněným trestním zákonem č. 86/1950 Sb. Ten byl s účinností od 1. ledna 1962 zrušen trestním zákonem č. 140/1961 Sb.³⁹, který úpravu rozdělil mezi § 49 a § 50. Soud mohl zakázat výkon určitého zaměstnání, povolání nebo funkce, nebo takové činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, pachateli trestného činu spáchaného v souvislosti s touto činností. Horní hranice výměry byla snížena na pět let. V roce 1990 byla ale úprava obnovena na původních deset let, a to zákonem č. 175/1990 Sb.⁴⁰ Zákon č. 290/1993 Sb.⁴¹ doplnil, že je pachateli možné zakázat i tu činnost, jejíž výkon je upraven zvláštním předpisem.

Poslední významnou změnu trestního zákona č. 140/1961 Sb., vztahující se k trestu zákazu činnosti, přinesl zákon č. 122/2008 Sb.⁴², který do § 49 odst. 1 doplnil následující ustanovení:

---

³⁸ SOLNAŘ, Vladimír. *Systém českého trestního práva*. 1. vyd. Praha: Novatrix, 2009, s. 128

³⁹ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

⁴⁰ Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

⁴¹ Zákon č. 290/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupech. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

⁴² Zákon č. 122/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

„[Trest zákazu činnosti] soud uloží vždy, dopustil-li se pachatel trestného činu pletich při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 128a odst. 3, § 128b písm. c) nebo § 128c písm. c), přijímání úplatku podle § 160, podplácení podle § 161, nepřímého úplatkářství podle § 162 anebo pletich v insolvenčním řízení podle § 256b v souvislosti se svým postavením, funkcí nebo činností způsobilou ovlivnit řádný průběh nebo výsledek zadávacího, insolvenčního nebo koncesního řízení, veřejné soutěže nebo veřejné dražby, pokud povaha postavení, funkce nebo vykonávané činnosti umožňuje uložení takového trestu.“

S účinností od 1. 1. 2010 byla tato úprava nahrazena ustanoveními současného trestního zákoníku, zákona č. 40/2009 Sb.⁴³ Trest zákazu činnosti je upraven v § 73, který byl doposud ponechán v původním znění.

---

⁴³ Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 28.11.2015].

5. Výměra a podmínky ukládání trestu zákazu činnosti

5.1 Trest zákazu činnosti obecně

Vymezení trestu zákazu činnosti a podmínky, za nichž může být pachateli uložen, se nachází v § 73 a 74 trestního zákoníku. Odsouzenému se jím zakazuje výkon určitého zaměstnání, povolání nebo funkce (popř. další činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení nebo jejíž výkon je upraven zvláštním předpisem), a to následkem spáchání trestného činu v souvislosti s touto činností. Zakázaná činnost musí být v rozsudku konkrétně specifikována.

Na rozdíl od dřívější úpravy nemá podle současného trestního zákoníku soud povinnost uložit trest zákazu činnosti za určité trestné činy obligatorně. Záleží tedy na jeho uvážení, zda tento trest uloží.⁴⁴ Tato změna byla dle mého názoru správným krokem, protože umožňuje soudům plně přihlédnout k osobě pachatele a ke konkrétním následkům, které mu případný trest způsobí.

5.2 Výměra trestu zákazu činnosti

Trest zákazu činnosti lze dospělé fyzické osobě uložit pouze v zákonem stanovené výměře od jednoho roku až do deseti let, a to bez možnosti překročení těchto hranic (nelze tedy analogicky používat ustanovení trestního zákoníku o mimořádném snížení či zvýšení trestu). Zmírnění výměry lze dosáhnout výlučně podmíněným upuštěním od výkonu zbytku tohoto trestu.⁴⁵ Horní hranice pak může být překročena jen součtem dříve uloženého a nově ukládaného trestu (zákon nepřevzal dřívější omezení a trest zákazu činnosti je tak možné ukládat opakovaně). Je-li tento trest ukládán trestním příkazem podle § 314e odst. 2 písm. b) trestního řádu, jeho výměra nesmí přesáhnout dobu pěti let.

Konkrétní výměru soud určuje zejména dle závažnosti způsobeného následku a míry zavinění pachatele, s přihlédnutím k jeho poměrům a dosavadnímu způsobu

---

⁴⁴ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 931

⁴⁵ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 932

života a k možnosti jeho nápravy. Vzhledem k tomu, že uložení trestu zákazu činnosti může mít na život odsouzeného výrazný negativní vliv (především v jeho pracovní sféře), soud musí pečlivě zvažovat nejen všechny okolnosti spáchaného trestného činu, ale i reálný dopad trestu na další život pachatele a jeho resocializaci.

Domnívám se, že rozpětí trestu zákazu činnosti je nastaveno poměrně široce a umožňuje tak soudům náležitě zohlednit konkrétní okolnosti spáchaných trestných činů a životní poměry jejich pachatelů. Jsem toho názoru, že již trest uložený na samé spodní hranici pro většinu pachatelů znamená citelnou újmu a působí tak dostatečně preventivně, přičemž ale není zároveň spojen s trvalejšími následky, se kterými by se pachatel musel potýkat po zbytek života. Naproti tomu v odůvodněných případech (např. u recidivistů, u nichž je možnost nápravy výrazně ztížena či vyloučena) by do budoucna mohlo přicházet v úvahu znovuzavedení doživotního trestu zákazu činnosti, a to zejména ve vztahu k zajištění bezpečnosti dopravy. Jinou variantou by mohlo být vytvoření samostatného trestu zákazu řízení motorových vozidel s vyšší než desetiletou, popřípadě s neomezenou horní hranicí výměry.

5.3 Souvislost trestného činu se zakazovanou činností

Základní podmínku pro uložení trestu zákazu činnosti představuje souvislost spáchaného trestného činu se zakazovanou činností, čímž zároveň dochází k vymezení obsahu daného zákazu. Požadovaná souvislost musí být vždy přímá a bezprostřední, aby tak mohl být naplněn hlavní účel trestu – tedy znemožnění páchaní další trestné činnosti. Soud musí v odsuzujícím rozsudku rozsah trestu konkrétně specifikovat nejen s přihlédnutím k této funkci, ale i s ohledem na pachatelův budoucí život tak, aby nedocházelo k jeho neodůvodněnému omezování.⁴⁶

Výše uvedené vyplývá i z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. 2 Tz 9/62: „Soud může pachateli trestného činu uložit trest zákazu jen takové činnosti, v souvislosti s jejímž výkonem se pachatel dopustil trestného činu; může při tom vyslovit

---

⁴⁶ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 568

*i všeobecnější zákaz výkonu některých funkcí nebo činností, dopustil-li se pachatel trestného činu v souvislosti s takovými funkcemi nebo činnostmi.*⁴⁷

Podmínka bezprostřední souvislosti trestného činu se zakazovanou činností přesto neznamená, že tento musí být nutně spáchán přímo v rámci výkonu zakazované činnosti. Postačí, že tato činnost poskytla pachateli příležitost ke spáchání protiprávního činu anebo mu jeho spáchání usnadnila. Příkladem může být opravářská činnost instalatéra, jež mu umožnila obhlédnutí domů a bytů, které později vykradl.⁴⁸ Zakázaná činnost by tedy vždy měla mít věcný (účelový), místní i časový vztah ke spáchanému trestnému činu.⁴⁹

Pro lepší ilustraci uvádím rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 1110/2010 týkající se spolupachatelů obviněných z krádeží, k jejichž realizaci využívali osobního automobilu. Jednomu z pachatelů byl odvolacím soudem uložen i zákaz řízení motorových vozidel, proti čemuž podal dovolání. Nejvyšší soud ČR v tomto případě konstatoval: „...motorové vozidlo bylo nezbytným prostředkem sloužícím obviněným jednak k vlastní přepravě na místa činů, na něž by nebyli schopni se bez něj v jimi realizované době dopravit, ale i k převážení náčiní sloužících jim ke spáchání činu a odvozu odcizených věcí.“ a tím pádem vyvodil, že: „Mezi pácháním trestné činnosti a řízením motorového vozidla obviněným lze tak shledat přímou úzkou bezprostřední souvislost, tak jak ji zákon v návaznosti na soudní praxi požaduje. Pokud by totiž dovozatel neměl vozidlo k dispozici, trestná činnost by pro něj byla značně ztížena, ne-li znemožněna...“. Z toho důvodu bylo dovolání obviněného Nejvyšším soudem ČR zamítnuto jako zjevně neopodstatněné.⁵⁰

Obdobně se Nejvyšší soud ČR vyjádřil i v usnesení sp. zn. 3 Tdo 1595/2011, v jehož odůvodnění uvedl, že činnost, kterou lze zakázat, nemusí být nutně znakem objektivní stránky trestného činu. V daném případě trestního jednání kvalifikovaného

---

⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 12. 1962, sp. zn. 2 Tz 9/62. R 23/1963. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

⁴⁸ VANDUCHOVÁ Marie. *Zákaz činnosti v československém trestním právu. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica.* 1989, s. 29

⁴⁹ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář.* 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 933

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 8 Tdo 1110/2010. Výběr NS 4996/2010. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

jako trestný čin násilí proti úřední osobě tak bylo možné dovodit souvislost trestného činu s uloženým zákazem řízení motorových vozidel, poněvadž počínání pachatele spočívalo v najíždění na služební vozidlo policistů, kteří se ho snažili zastavit, nákladním automobilem. Nejvyšší soud ČR uvedl, že: „*Už tím obviněný vyvolal důvodné pochybnosti o své morální způsobilosti řídit motorové vozidlo, když ho neváhal užít ani jako zbraň (v právním slova smyslu) vůči cizímu majetku, případně zdraví, tedy zjevně v rozporu s účelem, k němuž motorové vozidlo má při provozu na pozemní komunikaci sloužit.*“⁵¹

Na druhou stranu nestačí, pokud pachatel činem sice projevil svou morální či odbornou nezpůsobilost k činnosti, ale čin nebyl vykonán v souvislosti s touto činností, popř. tato souvislost byla náhodná. Názorným příkladem může být případ středoškolského učitele, který byl uznán vinným trestným činem pohlavního styku s osobou téhož pohlaví mladší osmnácti let. Okresní soud v Nymburce mu vedle podmíněně odloženého trestu odnětí svobody uložil také trest zákazu činnosti, a to ve formě zákazu výkonu učitelského povolání na všech školách po dobu tří let. Vzhledem k tomu, že trestná činnost neměla k výkonu učitelského povolání žádný vztah (oběť nebyla žákem pachatele a jejich setkání proběhlo náhodou), Nejvyšší soud ČSSR rozhodnutím sp. zn. 1 Tz 11/79 rozsudek ve výroku o trestu zákazu činnosti zrušil a v odůvodnění uvedl: „*Nebylo proto možné obviněnému uložit trest zákazu učitelského povolání, protože lze zakázat jen takovou činnost, v souvislosti s kterou se dopustil trestného činu. Tato souvislost musí být přímá, bezprostřední. Nestačí, že pachatel projeví trestným činem morální nezpůsobilost k výkonu činnosti.*“⁵²

Z celé řady judikátů vztahující se k problematice souvislosti trestného činu a zakázané činnosti mě zaujal také rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 4 To 230/95, týkající se případu myslivce obžalovaného z ublížení na zdraví. Pachatel při lovu černé zvěře z nedbalosti postřelil osobu, která tomuto zranění podlehla, a tím dle odůvodnění soudu porušil své povinnosti při zacházení se střelnou zbraní, nikoli však povinnosti, které jsou součástí práva myslivosti. Prvostupňový soud

---

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1595/2011. R 58/2012. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

⁵² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 6. 4. 1979, sp. zn. 1 Tz 11/79, R 5/1980. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

proto pochybil, když obžalovanému uložil trest zákazu výkonu práva myslivosti. Z toho důvodu odvolací soud chybný výrok zrušil a sám rozhodl o uložení trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu držet, nosit a používat střelnou zbraň.⁵³

Podmínka souvislosti trestného činu a zakazované činnosti není naplněna ani v případě, kdy pachatel danou činnost sám přímo nevykonával, ale byl kupříkladu pouhým pomocníkem či návodcem. Nejvyšší soud ČSSR ve svém rozhodnutí sp. zn. Tzv 16/65 stanovil, že: „*Nelze uložit zákaz řízení motorových vozidel například osobě, která pomáhala nebo navedla pachatele k trestnému činu podle § 201 tr. zák. tím, že mu poskytla alkoholické nápoje, nebo jak tomu bylo v konkrétním případě, požádala ho, aby ji svezl, ač byl podnapilý, na motocyklu. Pomocníku, nebo návodci je možno v takových případech uložit trest zákazu takové činnosti, která umožnila podávat řidiči motorových vozidel alkoholické nápoje, nebo z které mu vyplývala povinnost zabránit řidiči řídit vozidlo po požití alkoholu.*“⁵⁴

5.4 Okruhy zakázaných činností

Okruh činností, které mohou být předmětem zákazu, je taxativně vymezen v § 73 odst. 3 trestního zákoníku. Některé další činnosti pak mohou být zakázány trestem zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, popřípadě mohou vyplynout z trestů ztráty čestných titulů a vyznamenání nebo ztráty vojenské hodnosti. Pro úplnost je třeba zmínit, že některé aktivity, na které se trest zákazu činnosti nemůže vztahovat, mohou být součástí jiných trestů jako přiměřené omezení či přiměřené povinnosti. Jejich problematice se budu věnovat v jiné kapitole.⁵⁵

Soud nemůže zakázat činnost, ke které není potřeba právní či odborná způsobilost nebo k jejímuž výkonu není vyžadováno žádné povolení (příkladem může být jízda na kole nebo na lyžích). Nejvyšší soud ČSSR se ve svém rozhodnutí sp. zn. 6 Tz 8/65 vyjádřil, že: „*...zákaz takové činnosti znamená zásah do osobních práv, který*

---

⁵³ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. 4. 1995, sp. zn. 4 To 230/95, R 9/1996. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 5. 1965, sp. zn. Tzv 16/65, R 41/1965. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

⁵⁵ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 571

nemá zákonnou oporu.“⁵⁶ Obdobně Nejvyšší soud ČSSR rozhodl i pod sp. zn. 5 Tz 32/80 v případě obviněné, která odcizila zboží v samoobsluze. Nejvyšší soud ČSSR zrušil pravomocný trestní příkaz, jímž byl pachatelce uložen trest zákazu nákupu v samoobslužných prodejnách na dobu čtyř let s odůvodněním: „*K nákupu v samoobsluhách není třeba žádného povolení, a proto tuto činnost nelze podle tohoto ustanovení zakázat.*“⁵⁷

Naproti tomu není překážkou uložení trestu situace, kdy byl trestný čin spáchán v souvislosti s činností, ke které je zvláštní povolení vyžadováno, ale pachatel není jeho držitelem. Trest zákazu činnosti pak neumožňuje dané povolení získat. Uvedené plyne z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. 4 Tz 12/63: „*Pravomocný výrok rozsudku je závazný pro všechny státní orgány a organizace. V důsledku toho nemohou příslušné orgány dát odsouzenému oprávnění k činnosti, která byla pravomocným rozsudkem zakázána, pokud doba zákazu trvá.*“⁵⁸ Typickým příkladem je zákaz řízení motorových vozidel u pachatele, který nemá řidičský průkaz.⁵⁹

Předmětem trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 3 trestního zákoníku mohou být tyto kategorie činností:

- výkon zaměstnání,
- výkon povolání,
- výkon funkce,
- výkon činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení,
- výkon činnosti upravené zvláštním předpisem.

Jednotlivé činnosti se mohou v reálném světě překrývat (tak kupříkladu řízení motorového vozidla nemusí být v konkrétním případě jen činností upravenou zvláštním předpisem, ale současně i výkonem zaměstnání profesionálního řidiče). Smyslem širokého výčtu je totiž postihnout celé oblasti různorodých právních vztahů. Zároveň je

---

⁵⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19. 2. 1965, sp. zn. Tz 8/65, R 25/1965. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

⁵⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22. 8. 1980, sp. zn. 5 Tz 32/80, R 8/1981. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

⁵⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 4. 1963, sp. zn. Tz 12/63, R 41/1963. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

⁵⁹ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 337

díky tomu možné trest zákazu činnosti dostatečně diferenciovat s ohledem na spáchaný trestný čin a osobu pachatele.⁶⁰

Zaměstnáním se ve smyslu zákoníku práce rozumí práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele a podle jeho pokynů, přičemž ji zaměstnanec vykonává osobně a to za mzdu, plat nebo odměnu za práci. Závislá práce je vykonávána v základních pracovněprávních vztazích (jedná se o pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr).

Povolání je definováno širěji než předcházející pojem. Představuje právem dovolenou činnost, která zahrnuje i výdělečné nebo společensky prospěšné činnosti, které nejsou vykonávány v postavení zaměstnance (například tzv. svobodná povolání nebo uměleckou činnost). Povoláním se rozumí činnost trvalejšího charakteru, která ale pro pachatele může být pouze vedlejším přivýdělkem. Typickým příkladem je povolání řidiče, fotografa nebo instruktora.

Funkce je naopak chápána úžeji než pojem zaměstnání. Zpravidla se jedná o honorovaný výkon činnosti v pracovním poměru, který vznikl jmenováním nebo volbou (ředitel podniku, soudce atd.) anebo ustanovením (statutární orgán právnické osoby). V některých případech ale může jít i o činnost mimo pracovní poměr. Stejně tak není podmínkou, aby šlo o výdělečnou činnost. Nemusí se také nutně jednat o funkci ve veřejnoprávním smyslu, pojem se tedy nedá ztotožňovat s pojmem úřední osoby podle § 127 trestního zákoníku.⁶¹

Na tomto místě je důležité zmínit, že nelze uložit trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku. Podmínky výkonu i zániku této funkce jsou stanoveny zvláštním zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tz 167/2006 platí, že: „*Výkon funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku nevyhovuje ani*

---

⁶⁰ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 938

⁶¹ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 571

jednomu z vyjmenovaných kritérií a navíc zákaz tohoto výkonu zasahuje do právních předpisů upravujících vznik a zánik mandátu členů zastupitelstev územních samosprávných celků a ve své podstatě znamená odnětí pasivního volebního práva osobě, které byl uložen.“ V odůvodnění se dále uvádí: „Pouze za těchto zákonem stanovených podmínek je možné stát se členem zastupitelstva a jen za těchto zákonem stanovených podmínek zaniká mandát člena zastupitelstva. Tuto právní úpravu nelze obcházet extenzivním výkladem ustanovení trestního zákona o ukládání trestu zákazu činnosti.“⁶² Obdobně se pak Nejvyšší soud ČR vyjádřil v usnesení sp. zn. 3 Tdo 154/2009: „...je zřejmé, že jestliže zákon o volbách do zastupitelstev obcí v žádném svém ustanovení nestanoví jako důvod zániku mandátu člena zastupitelstva uložení zákazu činnosti, nelze pod pojem „funkce“ ve smyslu § 49 odst. 1 tr. zák. zahrnovat funkci člena zastupitelstva obce. Uložení trestu zákazu činnosti týkajícího se takové funkce jako trestu dle trestního zákona je proto vyloučeno.“⁶³

Otázkou pak ovšem zůstává, jak postupovat v případě funkce poslance či senátora. Okolnosti, za nichž dochází k zániku jejich mandátu, jsou taxativně upraveny v samotné Ústavě a trest zákazu činnosti v nich není zahrnut. Z mého pohledu by se tak rovněž jednalo o nepřipustnou analogii, pokud by o trvání jejich funkce mohl rozhodnout trestní soud. Této problematice se věnuje například Zdeněk Koudelka ve svém článku věnovaném zakazu činnosti a pasivnímu volebnímu právu. Upozorňuje zejména na fakt, že zákaz činnosti opírající se o trestní zákon, tedy o obyčejný zákon běžné síly, zasahuje do pasivního volebního práva, které je garantováno ústavními normami. V souvislosti s tím nelze připustit výklad, že pasivní volební právo není dotčeno v případech, kdy by se zvolená osoba pouze zdržovala jejího výkonu formou aktivní činnosti (např. by nehlasovala na zasedáních). Zánik mandátu člena Parlamentu je dán v Ústavě taxativně a nelze jej rozšiřovat. Zákonem běžné síly mohou být upraveny pouze tzv. neslučitelné funkce. Proto je podle Z. Koudelky trest zákazu činnosti senátora či poslance neústavní. Výkon parlamentního mandátu může být

---

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 1. 2007, sp. zn. 4 Tz 167/2006. T 968. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 3. 3. 2016]

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2009, sp. zn. 3 Tdo 154/2009. Výběr NS 4954/2009. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 3. 3. 2016]

znemožněn pouze fakticky uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody (tím ovšem nedochází k jeho ztrátě).⁶⁴

Řešením této problematiky by mohlo být zavedení zvláštního samostatného trestu, jehož předmětem by byla ztráta volebního práva. Na našem území by se ostatně nejednalo o úplnou novinku. Trestní zákon z r. 1950 totiž umožňoval soudu uložit odsouzenému trest nazvaný jako ztráta čestných práv občanských, který mimo jiné mohl zahrnovat právě ztrátu práva volebního.⁶⁵ Obdobné trestní sankce ale nalezneme i v současných právních řádech. Například polské trestní právo zná institut tzv. zbavení politických práv, které s sebou nese ztrátu aktivního i pasivního volebního práva do orgánu veřejné moci, orgánu profesní nebo hospodářské samosprávy, dále práva účasti na výkonu spravedlnosti, práva zastávat funkce ve státních orgánech a institucích a ztrátu čestných titulů a vyznamenání včetně ztráty vojenské hodnosti. Tato sankce představuje efektivní postih zejména úředních osob, které se dopustily trestných činů s prvky korupce.⁶⁶

V souvislosti s touto problematikou je vhodné připomenout, že i přes výše zmíněné byl trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce poslance v našem státě uložen, a to dnes již bývalému poslanci Jaroslavu Škárkovi. Posléze byl ale rozsudek Městským soudem v Praze zrušen z důvodu neprokázání skutku, který byl Jaroslavu Škárkovi kladen za vinu a Obvodní soud pro Prahu 5 vázaný právním názorem odvolacího soudu následně obžalovaného zcela zprostil obvinění.⁶⁷ Případ byl definitivně ukončen v roce 2014, kdy Nejvyšší soud ČR zamítl stížnost ministryně spravedlnosti a odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce.⁶⁸

---

⁶⁴ KOUDELKA Zdeněk. *Zákaz činnosti a pasivní volební právo*. Státní zastupitelství. 2007. Ročník 5. Číslo 3., s. 20 - 23

⁶⁵ § 44 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [Právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 25. 3. 2016]

⁶⁶ GAJO Dušan. *Trest zákazu činnosti a jeho ukládání úředním osobám v případech úplatkářství*. Právní rozhledy. 2014. Číslo 23-24., s. 822

⁶⁷ *Odvolací soud osvobodil Bártu a Škárku, zamítl odvolání žalobkyně*. Idnes.cz [online]. 2013. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/odvolaci-soud-bara-a-skarka-d0s-/krimi.aspx?c=A130326_091614_krimi_cen

⁶⁸ *Kauza půjček u VV definitivně končí, Bárta se Škárkou jsou osvobozeni*. Idnes.cz [online]. 2014. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/barta-skarka-nejvyssi-soud-dd2-/domaci.aspx?c=A140124_085910_domaci_wlk

Činností, k níž je třeba zvláštního povolení, je typicky řízení motorových vozidel. Zvláštní povolení, které je podmínkou legálního výkonu činnosti, je zpravidla prokazováno vystavením průkazu, osvědčení či jinak označeného oprávnění. Během doby výkonu trestu je dané oprávnění odebráno a odsouzený současně nemá možnost toto oprávnění získat.⁶⁹ Uložení trestu zákazu činnosti je možné i v situaci, kdy pachatel není přímým subjektem tohoto povolení, ale je na něho oprávněným subjektem smluvně převeden výkon některých práv a povinností, v důsledku čehož je oprávněn k provozování činnosti, v souvislosti s níž se trestného činu dopustil (např. provozování sázkového terminálu).⁷⁰

Činnost, jejíž výkon je upraven zvláštními předpisy, je činnost, jejíž výkon je obvykle podmíněn zápisem do seznamu osob k ní oprávněných (k němu je většinou potřeba odborné kvalifikace či složení odborné zkoušky). Do této kategorie řadíme zejména živnostenské podnikání, vykonávané buď na základě živnostenského listu, nebo koncesní listiny (podle toho, zda se jedná o živnosti ohlašovací či koncesované). Předmětem trestu zákazu činnosti je pak nejčastěji zákaz podnikání v určitém oboru anebo zákaz výkonu funkce člena statutárního orgánů obchodních korporací. Stojí za zmínku, že byl-li pachateli uložen kupříkladu zákaz činnosti soukromého podnikání v oboru nákup a prodej zboží, pak se tento zákaz netýká jen podnikání obžalovaného jako fyzické osoby, ale vztahuje se taktéž na výkon funkce statutárního orgánu právnické osoby, pokud má tato funkce k nákupu a prodeji zboží vztah.⁷¹ Další činnosti, které jsou upraveny zvláštními předpisy, představují např. činnost advokátů, notářů a soudních exekutorů, znalců a tlumočnicků, lékařů a veterinářů apod.⁷²

---

⁶⁹ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 571, 572

⁷⁰ FENYK Jaroslav, HÁJEK Roman, STRÍŽ Igor, POLÁK Přemysl. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. I. díl – Trestní zákoník*. Praha: Linde, 2010, s. 359

⁷¹ FENYK Jaroslav, HÁJEK Roman, STRÍŽ Igor, POLÁK Přemysl. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. I. díl – Trestní zákoník*. Praha: Linde, 2010, s. 358

⁷² ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář. 2. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 939, 940

5.5 Rozsah zákazu činnosti

Vymezený rozsah trestu musí odpovídat spáchanému trestnému činu a jeho souvislosti se zakázanou činností. Trest zákazu činnosti musí být konkretizován tak, aby jej bylo možné vykonat a jeho výkon se dal účinně kontrolovat. Dané omezení proto nemůže být formulováno jen obecně, např. zákazem pracovat s penězi nebo nakládat s hodnotami v cizím vlastnictví apod.⁷³ Nejenom, že by byl výkon a kontrola takového trestu v podstatě nemožné, ale zároveň by se jednalo o neodůvodněný zásah do osobnostních práv pachatele.

Ochrana těchto práv je patrná i z judikatury. Například z již zmíněného rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR sp. zn. 2 Tz 9/62 vyplývá: „*Soud však nemůže pachateli trestného činu zakázat výkon jakéhokoliv povolání a určit mu povolání jedině, a stejně tak není oprávněn přikázat mu určité pracoviště.*“⁷⁴ Stejně tak nemůže trest spočívat v obecném zákazu velitelské funkce v ozbrojených silách. Nejvyšší soud ČSSR se k této problematice vyjádřil v rozhodnutí sp. zn. Tzv 10/66 následovně: „*Uložením trestu zákazu výkonu velitelské funkce by zároveň byla nositeli vojenské hodnosti upírána práva, která z jeho hodnosti vyplývají a kterých, pokud mu vojenská hodnost nebyla odebrána, jej nelze zbavit.*“⁷⁵ Dalším příkladem je nemožnost uložení obecného trestu zákazu provozování činnosti soukromého podnikatele. Dle rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 11 To 222/93 je „*...uložení trestu zákazu činnosti v takovém širokém rozsahu nejen zbytečné, neboť ne každé soukromé podnikání skýtá pachateli podobnou možnost k páčání trestné činnosti, jako činnost, při které se činu dopustil, ale je i v rozporu s občanskými právy pachatele, kterému by tak bylo znemožněno zajišťovat si obživu vlastním podnikáním.*“⁷⁶

Naopak příliš úzké vymezení nemusí poskytovat dostatečnou ochranu společnosti před páčáním další trestné činnosti ze strany pachatele. Proto kupříkladu

---

⁷³ FENYK Jaroslav, HÁJEK Roman, STRÍŽ Igor, POLÁK Přemysl. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. 1. díl – Trestní zákoník*. Praha: Linde, 2010, s. 353

⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 12. 1962, sp. zn. 2 Tz 9/62, R 23/1963. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

⁷⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 14. 4. 1966, sp. zn. Tzv 10/66, R 40/1966. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

⁷⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 1994, sp. zn. 11 To 222/93, R 60/1994. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

není možné, aby soud uložil obviněnému trest zákazu činnosti spočívající pouze v zákazu řízení motorových vozidel v osobním vlastnictví, což judikoval Nejvyšší soud ČSSR v rozhodnutí sp. zn. Tzv 2/65: „...vyslovený zákaz řízení motorových vozidel musí mít za následek ztrátu takového oprávnění pro jednotlivé skupiny vozidel jako celku a není tedy možno, aby výrok soudu byl omezován jen na vozidla v osobním vlastnictví.“ Tato praxe by totiž zjevně narušovala výchovný účinek trestu, jak vyplývá i z odůvodnění daného rozhodnutí: „...je zapotřebí uloženým trestem zákazu řízení motorových vozidel přivést obviněného k řidičské odpovědnosti a k důslednému dodržování předpisů upravujících silniční provoz. Tento cíl ovšem, jak už bylo shora uvedeno, nemůže splnit výrok o zákazu řízení motorových vozidel, jak jej vyslovil soud I. stupně, neboť jde o formální výrok ponechávající obviněnému možnost provozovat i nadále činnost, v souvislosti s níž bylo spácháno trestné jednání, i kdyby šlo jen o řízení služebních motocyklů.“⁷⁷

Na nutnost přesného a jednoznačného vymezení zakázané činnosti upozorňuje také Nejvyšší soud ČSR v rozhodnutí sp. zn. 1 Tz 36/86, kterým zrušil rozsudky krajského a okresního soudu. Podle nich se měl obviněný dopustit přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí tím, že pracoval s vysokozdvizným motorovým vozíkem v době výkonu trestu zákazu řízení motorových vozidel. Nejvyšší soud ČSR však judikoval, že vysokozdvizný motorový vozík podobně jako buldozer nebo rypadlo nepatří mezi silniční motorová vozidla, ale je vozidlem zvláštním a jeho řízení by muselo být výrokem o trestu zakázáno výslovně. Uložený trest se proto svým vymezením vztahoval pouze na silniční motorová vozidla a obviněný svým jednáním skutkovou podstatu přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí naplnit nemohl.⁷⁸ Obdobně Nejvyšší soud ČR rozhodl v situaci opačné, kdy byl jiný obviněný odsouzen za maření výkonu zákazu řízení motorových vozíků jednáním spočívajícím v řízení osobního automobilu.⁷⁹

---

⁷⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 2. 1965, sp. zn. Tzv 2/65, R 20/1965. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

⁷⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. 9. 1986, sp. zn. 1 Tz 36/86. R 39/1987. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

⁷⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 1997, sp. zn. 2 Tzn 213/96. R 50/1997. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Ve vztahu k vymezení rozsahu trestu považují za důležité zmínit též usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 3 Tdo 98/2010, ve kterém se uvádí: „*Výrok o uložení trestu zákazu činnosti, který sice odsouzenému zakazuje určitou činnost (např. řízení motorových vozidel), avšak současně ji částečně umožňuje nadále vykonávat (např. řízení motorových vozidel za účelem přepravy konkrétní osoby), zakládá dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) TrŘ, neboť jde o takový druh trestu, který zákon nepřipouští.*“⁸⁰

Pachateli lze současně zakázat více činností, v takovém případě se doby zákazu nesčítají a každou z činností lze zakázat až na deset let. Výkon trestu všech zakázaných činností pak probíhá souběžně.⁸¹

---

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 3 Tdo 98/2010. T 1270. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 3. 2016]

⁸¹ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 568

6. Trestní opatření zákazu činnosti ukládané mladistvým

Mladistvým pachatelům⁸² nejsou ukládány tresty jako dospělým, ale hovoříme u nich o tzv. trestních opatřeních. Ty společně s opatřeními výchovnými a ochrannými představují soubor nástrojů, jimiž je zajišťováno vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvých i jejich ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páchaní provinění.⁸³ Zejména vzhledem k neukončenému vývoji osob mladších osmnácti let mohou být trestní opatření využívána pouze v případech, kdy by jiná opatření a zvláštní způsoby řízení zjevně nevedly k dosažení zmíněného účelu. I v takových případech je pak hlavní důraz kladen na resocializaci a rehabilitaci mladistvých pachatelů.

Vzhledem ke sledovaným cílům je soubor trestních opatření, která lze mladistvým ukládat, omezen. U těch trestních opatření, která jsou v trestním zákoníku vymezena určitým rozpětím trestní sazby, dochází zároveň ke snižování jejich hranic, a to zpravidla na polovinu. Navíc je u některých trestních opatření pro jejich uložení nutné dodržet splnění dalších podmínek, které se u dospělých pachatelů nevyžadují.⁸⁴

Trestní opatření zákazu činnosti lze s ohledem na výše uvedené uložit v maximální možné výměře pěti let. Stejně jako u dospělého lze tuto hranici snížit jen podmíněným upuštěním od výkonu zbytku tohoto opatření. Pokud by výkon trestního opatření neskončil dříve, pokračuje plynule i po dosažení osmnácti let věku. Vedle trestního opatření zákazu činnosti může soud pro mládež mladistvému uložit i vhodné výchovné opatření, například dohled probačního úředníka nebo výchovné povinnosti a výchovná omezení. Domnívám se proto, že horní hranice pěti let je při sankcionování mladistvých pachatelů zcela dostačující a její zvyšování by bylo zbytečné.

Podle § 23 odst. 3 ZSVVM je při ukládání tohoto trestního opatření soud pro mládež omezen podmínkou, že uložení zákazu činnosti nebude mladistvému na překážku přípravě na jeho povolání. Tuto skutečnost je soud povinen zjišťovat. Tak

---

⁸² Mladistvým se podle § 2 odst. 1 písm. c) ZSVVM rozumí ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý a zároveň nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

⁸³ § 9 odst. 1 a § 10 ZSVVM.

⁸⁴ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 458 - 460

například není možné uložení zákazu řízení motorových vozidel mladistvému pachateli, který se připravuje na povolání automechanika či opraváře motorových vozidel. Pokud by ale v mezidobí došlo k ukončení této přípravy (např. složením závěrečných zkoušek), tato překážka by odpadla a trestní opatření by bylo možné uložit.⁸⁵

Vzhledem k povaze činností, které mohou být předmětem zákazu, a s ohledem na nízký věk a z něho vyplývající nesvéprávnost pachatelů nepatří toto trestní opatření mezi častěji využívané. V roce 2015 byl zákaz činnosti mladistvým pachatelům uložen ve 34 případech z celkového počtu 1 274 okresními soudy uložených trestních opatření.⁸⁶

---

⁸⁵ ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena, SOTOLÁŘ Alexander, HRUŠÁKOVÁ Milana, ŠÁMALOVÁ Milada. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 282

⁸⁶ *Přehled o všech uložených trestech/trestních opatření (trest 1, 2, 3, 4)*. Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

7. Trest zákazu činnosti ukládaný právnickým osobám

ZTOPO výslovně nehovoří o cíli trestání právnických osob jako je tomu v případě ZSVVM, modifikovaný účel by však měl obsahovat prvky represe (zabránit páčání trestné činnosti), stejně jako individuální a generální prevence (odradit právnickou osobu od páčání dalších trestných činů a zároveň působit na ostatní právnické osoby). Trest samozřejmě vyjadřuje i určitou formu odplaty za spáchaný čin.

Zvláštností sankcionování právnických osob je mimo jiné fakt, že uložený trest často postihne i osoby fyzické, čímž mohou být v určitých případech nespravedlivě potrestány. Při ukládání trestu právnické osobě je vždy potřeba přihlížet k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, poměrům právnické osoby (včetně její dosavadní činnosti a jejích majetkových poměrů), okolnosti, zda vykonává činnost ve veřejném zájmu (který má strategický nebo obtížně nahraditelný význam pro národní hospodářství, obranu nebo bezpečnost) a účinkům a důsledkům, které lze od trestu očekávat pro její budoucnost.⁸⁷ Soud by měl tedy vzít v úvahu, zda zákaz předmětu činnosti uložený na delší časové období nebude ve skutečnosti svými likvidačními důsledky odpovídat trestu zrušení právnické osoby, aby tak nedocházelo k obcházení podmínek, za nichž může být tento trest uložen. Výjimku by mohl představovat zákaz činnosti ukládaný zahraniční právnické osobě, která vzhledem k zásadě suverenity zrušena být nemůže.⁸⁸

Trest zákazu činnosti je upraven v § 20 ZTOPO, na jehož základě lze právnické osobě uložit zákaz činnosti ve výměře od jednoho roku do dvaceti let, byl-li trestný čin spáchan v souvislosti s touto činností. Při naplnění těchto podmínek je možné tento trest uložit za jakýkoliv trestný čin, který může právnická osoba spáchat, a to i jako trest samostatný.⁸⁹ Trest zákazu činnosti je bez výjimky ukládán právnické osobě jako takové, nikoli například pobočkám, které jsou na území České republiky zřízeny zahraniční právnickou osobou.

---

⁸⁷ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 513 - 518

⁸⁸ FOREJT Petr, HABARTA Petr, TREŠLOVÁ Lenka. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem*. Praha: Linde, 2012, s. 184

⁸⁹ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 527 - 528

Co se týče vymezené výměry, je česká právní úprava ve srovnání se zahraničními právními předpisy poměrně přísná. Například v Maďarsku je horní hranice trestu zákazu činnosti ukládaného právnické osobě stanovena na pouhé tři roky. Ve Francii je možné právnické osobě uložit zákaz činnosti až na pět let. Stejně nastavená výměra je i v Polsku, kde je ale pro uložení trestu zároveň nutné respektovat podmínku, že jeho následkem nedojde k úpadku nebo likvidaci právnické osoby či hromadnému propouštění zaměstnanců. Naproti tomu v Makedonii lze tento trest právnické osobě uložit nejenom dočasně na dobu tří let (a to jako trest doplňkový vedle peněžité sankce), ale také trvale. Osobně pokládám za optimální právě českou úpravu, považuji totiž za spravedlivé, aby zákon umožňoval uložit trest právnické osobě minimálně ve stejném rozpětí jako osobě fyzické. Neomezené trvání trestu mi na druhou stranu připadá nepřiměřené vzhledem k faktu, že právnická osoba není na rozdíl od člověka limitována biologickými procesy a může tak existovat celá staletí.

Právnické osobě z povahy věci nepůjde zakázat výkon určitého zaměstnání a povolání. Trest se tak může týkat pouze činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení (např. bankovní činnost, provozování loterie, výroba tepla a elektřiny, provozování rozhlasového a televizního vysílání atd.) nebo jejíž výkon upravuje zvláštní předpis (zejm. podnikatelská činnost). V určitých případech přichází ve vztahu k právnické osobě v úvahu i zákaz výkonu funkce. Příkladem může být zákaz výkonu funkce statutárního orgánu, pokud byl trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním právnické osoby.

Je vhodné uvést i další omezení předmětu trestu zákazu činnosti vyplývající z ústavního práva. Kupříkladu nelze zakázat politickou činnost politické straně či hnutí vzhledem k tomu, že právo zakládat politické strany a sdružovat se v nich je zakotveno v LZPS. Obdobné omezení se uplatní i ve vztahu k hlavní činnosti církví, náboženských společností, občanských sdružení, odborových organizací a organizací zaměstnavatelů. Není ovšem vyloučeno, aby jim byla zakázána pouze některá z dílčích činností, kterou vykonávají (například provozování církevní školy). Stejně tak se trest zákazu činnosti nemůže dotknout právnických osob, které byly zřízeny zákonem (např. Všeobecná

zdravotní pojišťovna či Česká televize), protože by nemohly vykonávat činnost, za jejímž účelem byly založeny.⁹⁰

V případě, že souzenou právnickou osobou bude banka, popřípadě zahraniční banka, která svou činnost vykonává na území České republiky prostřednictvím pobočky s bankovní licencí udělenou Českou národní bankou nebo na základě jednotné licence, soud je povinen vyžádat si vyjádření České národní banky k možnostem a důsledkům uložení trestu zákazu činnosti. To vychází z potřeby předejít negativním dopadům na třetí osoby (klienty, zaměstnance i obchodní partnery) i na finanční trh obecně.⁹¹ Před vynesením rozsudku musí soud k tomuto vyjádření přihlédnout a v rozhodnutí se s ním vypořádat. S ohledem na zásadu nezávislosti soudního rozhodování ale samozřejmě není vyjádřením bezprostředně vázán. Obdobný postup je třeba dodržet i v případě pojišťoven, zajišťoven a jejich poboček, penzijních fondů, investičních společností, obchodníků s cennými papíry a dalších. U těchto institucí vyjádření poskytuje příslušné ministerstvo nebo jiný orgán, který uděluje povolení k potenciálně zakázané činnosti.⁹²

Trestní odpovědnost právnických osob byla na našem území zavedena s účinností od 1. 1. 2012, jedná se tedy o relativně nový institut, kterému se praxe teprve postupně přizpůsobuje. Již nyní ale ze statistik vyplývá, že zákaz činnosti patří mezi tresty, kterými jsou (a budou) právnické osoby sankcionovány pravidelně. V roce 2014 bylo právnickým osobám okresními soudy uloženo celkem 54 trestů, a z nich právě 12 představoval trest zákazu činnosti.⁹³ V roce 2015 tento podíl narostl na 35%, když z celkového počtu 68 trestů, které byly právnickým osobám okresními soudy uloženy, bylo 24 z nich zákazem činnosti.⁹⁴

---

⁹⁰ FOREJT Petr, HABARTA Petr, TREŠLOVÁ Lenka. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem*. Praha: Linde, 2012, s. 184, 185, 191 - 193

⁹¹ GALO Dušan. *Zákaz činnosti, zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži, zákaz přijímání dotací a subvencí v systému trestní represe právnických osob*. *Trestněprávní revue*. 2015. Ročník 14. Číslo 9., s. 206

⁹² JELÍNEK Jiří, HERCZEG Jiří. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou*. 2. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 149

⁹³ *Přehled o uložených trestech (trest 1, trest 2, trest 3, trest 4, trest 5)*. Rok 2014. Statistický list trestní pro právnické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

⁹⁴ *Přehled o uložených trestech (trest 1, trest 2, trest 3, trest 4, trest 5)*. Rok 2015. Statistický list trestní pro právnické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

Stejně tak roste i význam trestu zákazu činnosti jako hlavní sankce. V roce 2014 byl z výše zmíněného počtu tento trest jako hlavní uložen pouze čtyřikrát (tedy přesně ve třetině případů)⁹⁵, naproti tomu za rok 2015 se jednalo již o 23 případů, tedy o necelých 96%.⁹⁶ Dá se předpokládat, že s narůstajícími zkušenostmi orgánů činných v trestním řízení se bude počet odsouzených právnických osob a jim uložených trestů nadále zvyšovat.

---

⁹⁵ *Přehled o uložených trestech – hlavní sankce (trest 1)*. Rok 2014. Statistický list trestní pro právnické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

⁹⁶ *Přehled o uložených trestech – hlavní sankce (trest 1)*. Rok 2015. Statistický list trestní pro právnické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

8. Výkon trestu zákazu činnosti a jeho kontrola, trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

8.1 Výkon trestu zákazu činnosti

Výkon trestu zákazu činnosti je obecně upraven § 74 trestního zákoníku. Výkon počíná právní mocí rozsudku a končí uplynutím doby, na kterou byl uložen, pokud nebylo rozhodnuto o podmíněném upuštění od jeho zbytku. Výjimku představuje výkon nově uloženého zákazu totožné činnosti, který počíná až po vykonání trestu předcházejícího.⁹⁷

Tak například soudní exekutor, kterému byl rozsudkem uložen trest zákazu činnosti soudního exekutora, nemůže ode dne právní moci takového rozhodnutí vykonávat exekuční a další činnost podle exekučního řádu. Pokud by rozhodnutí nerespektoval, nejen, že by naplnil skutkovou podstatu trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, ale zároveň by jím vydaná rozhodnutí byla nezákonná (z důvodu jeho nedostatku pravomoci k výkonu exekuční činnosti by se jednalo o nulitní akty).⁹⁸

Nerespektování trestu ze strany pachatele ale nemá za následek nezapočítání této doby do výkonu trestu, stejně tak nedochází k prodloužení doby trestu při vzetí do vazby.

Dobu výkonu trestu staví jen výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody, i v takovém případě se ovšem doba, po kterou odsouzený pobýval na svobodě (například z titulu podmíněného propuštění) do doby výkonu trestu zákazu činnosti zahrnuje.⁹⁹ Z aktuálního znění trestního zákoníku plyne, že výkon trestu zákazu činnosti neběží nejen v situaci, kdy byl uložen vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody, ale i v případě, kdy k němu byl pachatel odsouzen v odlišném trestním řízení. V minulosti

---

⁹⁷ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 947 – 948

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3138/2013. C 13999. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 23. 7. 2016]

⁹⁹ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 567 – 568

se ovšem tento výklad nedal považovat za jednoznačný, protože ustanovení tehdejšího trestního zákona¹⁰⁰ až do jeho novelizace v roce 1990 znělo: „*Je-li trest zákazu činnosti uložen vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody, doba výkonu trestu odnětí svobody se do doby výkonu zákazu činnosti nezapočítává.*“ Jsem přesvědčena, že současné pojetí lépe vystihuje vůli zákonodárce, když lépe umožňuje naplnit účelu ukládaného trestu.

Názor, že trest zákazu činnosti se má stavět po celou dobu výkonu trestu odnětí svobody nezávisle na tom, v jakém trestním řízení byl tento uložen, zastává i Jiří Říha ve svém článku zaměřeném na trvání trestu zákazu činnosti a zákazu pobytu. Jak sám uvádí, v případě, kdy by výkon trestu zákazu činnosti neběžel pouze po dobu výkonu trestu odnětí svobody, který byl uložen stejným rozsudkem, nebyla by výjimečná situace, kdy pachatel – recidivista vykoná trest zákazu činnosti během navazujících trestů odnětí svobody. Uložený zákaz činnosti by se tak stal zcela nadbytečným, protože během výkonu trestu odnětí svobody odsouzený zpravidla nemá reálnou možnost zakázanou činnost vykonávat. Zároveň ovšem Říha připomíná i nedostatek aktuálního pojetí. Když vzhledem k výše uvedenému zákaz činnosti v průběhu výkonu trestu odnětí svobody neběží, je teoreticky možné, aby odsouzený vykonával zakázanou činnost během svého pobytu ve věznici v rámci nabízených pracovních příležitostí (například jako řidič motorových vozidel). V praxi se nicméně tomuto problému předchází tím, že pracovní místa spadající do okruhu zakázané činnosti se konkrétním odsouzeným automaticky nenabízejí.¹⁰¹

Do doby výkonu trestu se započítává doba, po kterou již pachatel nesměl zakázanou činnost vykonávat před právní moci rozsudku na základě opatření orgánu veřejné moci (například rozhodnutí České advokátní komory o pozastavení výkonu činnosti advokáta podle zákona o advokacii) nebo z důvodu odnětí oprávnění k činnosti podle jiného právního předpisu (typicky odnětí řidičského oprávnění obecním úřadem v řízení dle zákona o silničním provozu). Tím se předchází faktickému prodloužení trestu.¹⁰² O započtení rozhoduje předseda senátu, a to ihned po právní moci rozsudku,

---

¹⁰⁰ § 49 odst. 3 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

¹⁰¹ ŘÍHA Jiří. *Doba trvání trestu zákazu činnosti a zákazu pobytu a trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí*. Trestněprávní revue. 2007. Ročník 6. Číslo 8., s. 224 – 227

¹⁰² DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 577, 578

jímž byl trest zákazu činnosti vysloven. Podmínkou započtení ovšem je, že k opatření orgánu veřejné moci nebo k odnětí oprávnění došlo v souvislosti s trestným činem, za nějž byl trest zákazu činnosti pachateli uložen. Proti rozhodnutí o započtení je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek.¹⁰³

8.2 Kontrola výkonu trestu zákazu činnosti

Je nepochybné, že zábranná i preventivní funkce trestní sankce nebude dosažena v situaci, kdy by její výkon nepodléhal žádné kontrole. Zabezpečení dodržování zákazu činnosti je tak jedním z předpokladů účinného působení tohoto trestu na odsouzeného. V realitě však tento požadavek představuje zásadní problém, protože kontrola výkonu zákazu činnosti je ve srovnání s dohledem nad ostatními tresty hůře uskutečnitelná. Podíváme-li se na praxi, soustavná kontrola nad chováním potrestaných osob je realizovatelná především v souvislosti s činnostmi, které podléhají dozoru státních orgánů samy o sobě (jako například živnostenská podnikání). Naopak v některých oblastech je kontrola vlastního jednání odsouzených ztížena a probíhá spíše náhodně (kupříkladu formou namátkových silničních kontrol ve vztahu k zákazu řízení motorových vozidel).

Nedostatečná kontrola nad výkonem tohoto trestu je přitom hlavní příčinou jeho nižší účinnosti a představuje tak jeden z důvodů, proč je zákaz činnosti víceméně ve všech případech ukládán jako vedlejší sankce vedle trestu jiného a nikoli jako trest hlavní. Do budoucna by se proto zákonodárce měl na tuto problematiku zaměřit a pokusit se vhodnou úpravou popsany stav napravit. Zajištění dodržování trestu a jeho výchovný účinek by například mohlo podpořit větší zapojení probačních úředníků na základě § 4 odst. 2 písm. d) zákona č. 207/2000 Sb., o probační a mediační službě. Vzhledem k četnosti ukládání tohoto trestu by ovšem takové uspořádání vyžadovalo značné navýšení počtu probačních úředníků oproti současnému stavu. Případnou variantou by mohlo být i vytvoření specializovaného útvaru (ať už samostatného nebo

---

¹⁰³ Ustanovení § 350 odst. 1 a § 141 odst. 4 trestního řádu.

v rámci probační a mediační služby) a zavedení plošného dozoru, v jehož rámci by zároveň docházelo k systematickému působení na odsouzeného.¹⁰⁴

Kontrola výkonu trestu zákazu činnosti je, s výjimkou zákazu řízení motorových vozidel, realizována zejména prostřednictvím sledovací činnosti soudu. Vlastní výkon trestu zákazu činnosti a jeho kontroly je vedle výše rozebrané úpravy vyplývající z trestního zákoníku a trestního řádu šířeji rozpracován vnitřním a kancelářským řádem pro soudy. Byl-li odsouzenému pravomocně uložen trest zákazu činnosti, předseda senátu je povinen o zákazu (a dni, kdy tento pravděpodobně pomine) vyrozumět orgány a osoby, jimž přísluší spolupůsobit při výkonu tohoto trestu. Podle povahy zakázané činnosti se bude se jednat zejména o zaměstnavatele odsouzeného, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a orgány příslušné k registraci podnikatelské činnosti. Jejich spolupůsobení bude důležité zejména v situacích, kdy pachatel v důsledku odsouzení nezmění pracoviště či bydliště.

Byl-li trest vyměřen na dobu přesahující 1 rok (s výjimkou trestu zákazu činnosti řízení motorových vozidel), soud prvního stupně sleduje, zda odsouzený nevykonává činnost, která mu byla zakázána a za tímto účelem jednou ročně požaduje od zaměstnavatele či příslušného orgánu policie sdělení. Z případného porušení zákazu pak soud vyvozuje důsledky.

Naopak výkon trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel soud nesleduje. Má pouze povinnost zaslat kopii nebo opis pravomocného rozsudku, kterým byl tento trest uložen, příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, a to dle zákona o silničním provozu. Současně vždy vyrozumí odsouzeného o počátku výkonu zákazu řízení motorových vozidel a vyzve jej, aby odevzdal řidičský průkaz.

Zákon o silničním provozu stanoví, že odsouzený je povinen odevzdat svůj řidičský průkaz příslušnému orgánu obce do 5 pracovních dní od právní moci rozsudku, řidičské oprávnění ale ze zákona pozbývá již dnem právní moci rozhodnutí.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ VANDUCHOVÁ Marie. *Zákaz činnosti v československém trestním právu. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica.* 1989, s. 75

V této souvislosti mě zaujalo usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 8 Tdo 1501/2014, kterým bylo rozhodnuto o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem. Ten namítal chybnou aplikaci hmotného práva odvolacím soudem, který dovedl, že vzhledem k ustanovení § 139 trestního zákoníku¹⁰⁶ výkon trestu zákazu činnosti začíná až den následující po právní moci rozhodnutí. Nejvyšší soud ČR rozhodl, že podané dovolání bylo důvodné a v odůvodnění uvedl: „*Jestliže odsouzený v den nabytí právní moci rozhodnutí řídil motorové vozidlo, mařil výkon rozhodnutí soudu tím, že vykonával činnost, která mu byla rozhodnutím soudu zakázána, a čin spáchal ve zkušební době podmíněného odsouzení. Ustanovení § 139 tr. zákoníku se v těchto souvislostech neuplatní, poněvadž s počátkem zkušební doby podmíněného odsouzení a počátkem výkonu trestu zákazu činnosti trestní zákoník nespojuje žádný účinek.*“¹⁰⁷ Osobně s vyjádřeným názorem Nejvyššího soudu souhlasím a považuji za správné, že ukládané tresty působí již ode dne právní moci rozhodnutí. V opačném případě by mohla nastat (z mého pohledu) absurdní situace, kdy se odsouzený po vyhlášení rozsudku vzdá odvolání a uzná uložený trest zákazu řízení motorových vozidel, načež od soudu sám odjede automobilem.

Po výkonu trestu zákazu činnosti rozhodne o vrácení řidičského oprávnění příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě písemné žádosti osoby, která oprávnění pozbyla. Žadatel je povinen prokázat svou psychickou způsobilost. Pokud ode dne právní moci rozhodnutí, kterým byl zákaz řízení uložen, uplynul více než jeden rok, musí žadatel zároveň prokázat i způsobilost zdravotní a odbornou.¹⁰⁸ K navrácení řidičského oprávnění tedy nedojde bez dalšího tím, že odsouzený trest vykoná, popřípadě že je od jeho zbytku upuštěno. O tom se přesvědčil i odsouzený, který řídil automobil 3 dny po rozhodnutí soudu o upuštění od zbytku jeho trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, aniž by se mezitím stal znovu držitelem řidičského oprávnění. Jeho čin byl klasifikován jako přestupek a Magistrát města Mladá Boleslav ve správním řízení rozhodl o uložení pokuty ve výši

---

¹⁰⁵ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní řád III. §315 až 471. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3941

¹⁰⁶ § 139 trestního zákoníku upravuje počítání času, když stanoví, že spojuje-li zákon s uplynutím určité doby nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala událost určující její počátek.

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1501/2014. R 44/2015. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 23. 7. 2016]

¹⁰⁸ Ustanovení § 102 zákona o silničním provozu.

25.000,- Kč a zároveň o sankci zákazu činnosti řízení na 12 měsíců. Odsouzený se bránil odvoláním, které Krajský úřad Středočeského kraje zamítl s následujícím odůvodněním: „...*upuštění od výkonu zbytku trestu a vrácení řidičského oprávnění jsou dvě rozdílná řízení, která nelze zaměňovat, ani nahrazovat. Doplnil, že „nebýt ve výkonu sankce“ neznamená „být držitelem řidičského oprávnění“.*“ Tento výklad zákona pak potvrdil i Městský soud v Praze rozsudkem pod sp. zn. 1 A 32/2010 - 43, kterým zamítl žalobu odsouzeného proti rozhodnutí Magistrátu a v němž konstatoval: „*Zákon předpokládá správní řízení, jehož (ne)zahájení ponechává zcela v dispozici takové osoby (může, ale nemusí podat žádost). Zahájení řízení z moci úřední dle § 102 zákona o silničním provozu zákon neumožňuje. K obnovení či znovunabytí řidičského oprávnění dochází až rozhodnutím příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností o vrácení řidičského oprávnění. Tento individuální správní akt má konstitutivní, nikoliv deklaratorní povahu, tedy zakládá řidičské oprávnění. Okamžik vzniku řidičského oprávnění je spojen až s právní mocí předmětného rozhodnutí.*“¹⁰⁹

8. 3 Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Zájem na řádném výkonu rozhodnutí orgánů veřejné moci je vyjádřen zakotvením trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání v trestním zákoníku. Jeho objektivní stránka má několik forem, pro účely mé diplomové práce je ale určující to jednání pachatele, kterým naplní ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, tedy kdy tento „*maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána*“. Ke spáchání tohoto přečinu je vyžadován úmysl, pachatelem může být každý, proti němuž výkon rozhodnutí směřuje.¹¹⁰

Zákazem činnosti ve smyslu tohoto ustanovení se rozumí nejenom trest uložený soudem, ale i sankce zákazu činnosti uložená správním orgánem za správní delikt, popřípadě výkon činnosti, ke které bylo pachateli příslušným orgánem odejmuto

---

¹⁰⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. ledna 2012, sp. zn. 1 A 32/2010 - 43. Výběr NSS 362/2012. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 25. 7. 2016]

¹¹⁰ JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 846 – 848

oprávnění.¹¹¹ Podle rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 6 To 286/94 jsou trest zákazu činnosti nebo obdobná sankce účinné jen na území České republiky, nestanoví-li mezinárodní smlouva jinak. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že pokud osoba vykonává zakázanou činnost na území jiného státu, trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní se nedopouští. S tímto názorem se ovšem neztotožnil Nejvyšší soud ČR, když jeho trestní kolegium neschválilo dané rozhodnutí k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Uplatněné námitky vycházely ze zásady personality, podle které české trestní právo dopadá i na taková jednání občanů České republiky (nebo osob bez státní příslušnosti, které mají na jejím území povolen trvalý pobyt), kterých se dopustili v cizině. Osobně se přikláním k názoru Nejvyššího soudu ČR, jehož interpretace zákona je dle mého mínění logičtější.¹¹²

K maření výkonu úředního rozhodnutí nerespektováním uloženého trestu zákazu činnosti se vztahuje bohatá judikatura Nejvyššího soudu ČR. Z té například plyne, že zákaz podnikání v určitém oboru může být porušen též v zaměstnaneckém poměru k jinému podnikateli, je-li vykonávaná činnost obsahově shodná.¹¹³

Jako dokonany přečin může být posouzeno i jen jednorázové porušení uloženého trestu zákazu činnosti. Z usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 950/2011 vyplývá, že společenské škodlivosti trestného činu bude dosahovat zejména takové jednorázové jednání, kterým pachatel poruší zákaz řízení motorových vozidel déle trvající jízdou, jízdou po frekventované komunikaci nebo v situaci, kdy uložený zákaz činnosti nerespektoval již v minulosti, eventuálně pokud nikdy nebyl držitelem řidičského oprávnění.¹¹⁴

Judikatura Nejvyššího soudu ČR týkající se této problematiky však není příliš konstantní. Již 2 roky po výše zmíněném usnesení totiž Nejvyšší soud ČR v jiném případě dovedl, že k trestní odpovědnosti za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí

---

¹¹¹ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 2647 – 2650

¹¹² Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 2. 1995, sp. zn. 6 To 286/94. [SR 6/1995]. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 24. 9. 2016]

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1389/2004. T 753. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 8 Tdo 950/2011. R 43/2012. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

a vykázání postačí řízení motorového vozidla v době výkonu trestu zákazu činnosti toliko několik metrů za účelem přeparkování. V odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 122/2013 uvedl: „*Opačný závěr v podobě konstatování nedostatečné společenské škodlivosti případu by bylo možné učinit jen tehdy, jestliže s ohledem na nějaké výjimečné okolnosti není vhodné uplatňovat trestní represí a pokud posuzovaný čin svou závažností neodpovídá ani těm nejlehčím, běžně se vyskytujícím trestným činům dané právní kvalifikace.*“¹¹⁵ Stejně tak nevyklučuje spáchání trestného činu skutečnost, že pachatel řídil motorové vozidlo pouze na soukromém pozemku provozovatele čerpací stanice pohonných hmot.¹¹⁶

Jako příklad nedostatečně společensky škodlivého jednání mohu uvést chování obžalovaného, jehož věc byla Okresním soudem v Českých Budějovicích postoupena správnímu orgánu k projednání přestupku. Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodnutím sp. zn. 4 To 832/95 zamítl stížnost okresního státního zástupce proti usnesení o postoupení věci s tímto odůvodněním: „*Zcela správně a důvodně dále okresní soud kladl důraz především na okolnosti spáchaného činu, které charakterizovaly nejen skutek samotný, nýbrž i míru zavinění obžalovaného a jeho pohnutku. Právem je v těchto okolnostech spatřován důvod významného snížení společenské nebezpečnosti činu obžalovaného až na stupeň nepatrný. Jednak je zřejmá pohnutka v tom směru, že obžalovaný motorové vozidlo řídil nikoli svévolně, nýbrž na základě žádosti svědkyně L., aby zajistil opravu světlometu, a jednak, a to je nepochybně velmi významné, je třeba zohlednit, že obžalovaný malý motocykl řídil na poměrně velmi krátkou vzdálenost, a to nikoli po silnici (v podstatě tak nemohl zřetelněji negativně ovlivnit provoz na takové komunikaci, nemohl prakticky ohrozit ani omezit účastníky silničního provozu), nýbrž po pěšině málo frekventované. Navíc šlo o jedinou jízdu.*“¹¹⁷ Zmíněné rozhodnutí však pochází již z roku 1995, je proto otázkou, zda by v současnosti vzhledem k výše uvedeným usnesením Nejvyššího soudu ČR nebylo obdobné jednání posouzeno jako trestný čin.

---

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 122/2013. Výběr NS 2075/2013. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 3 Tdo 630/2008. T 1105. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

¹¹⁷ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 1995, sp. zn. 4 To 832/95. Výběr 145/1995. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

Z celé řady judikátů týkajících se maření výkonu úředního rozhodnutí porušením zákazu činnosti stojí za zmínku také usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 11 Tdo 594/2004, které obsahuje následující právní větu: „*Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí se proto může dopustit porušením tohoto zákazu též v rámci praktického výcviku k získání řidičského oprávnění v autoškole, a to i za situace, jestliže pachatel řídí motorové vozidlo pod dohledem instruktora. Samotná skutečnost, že zakázanou činnost (např. řízení motorového vozidla) vykonával pachatel pod kontrolou a pod vedením jiné osoby, byť specificky odborně připravené, nic nemění na tom, že porušil omezení stanovená mu uloženým trestem a vykonával zakázanou činnost.*“¹¹⁸

---

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. 11 Tdo 594/2004. R 26/2005. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

9. Podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti a zahlazení odsouzení

9.1 Podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti

Ustanovení § 90 trestního zákoníku opravňuje odsouzeného, aby se po výkonu nejméně poloviny uloženého trestu zákazu činnosti obrátil na soud s žádostí o podmíněné upuštění od jeho zbývající části. Odsouzený však musí v době výkonu trestu způsobem svého života prokázat, že dalšího výkonu trestu není třeba. Podmínky pro podmíněné upuštění tak nebudou splněny zejména v situaci, kdy odsouzený uložený trest nerespektoval a danou činnost i přes zákaz vykonával.¹¹⁹ Alternativní podmínku představuje možnost soudu přijmout za dovršení nápravy odsouzeného záruku zájmového sdružení občanů. K tomu ovšem může dojít jen tehdy, pokud se s ohledem na chování pachatele během výkonu trestu dá předpokládat, že tento při působení, které vůči němu uplatní zájmové sdružení občanů, povede i nadále spořádaný život.¹²⁰

Pro účely stanovení poloviny vykonané části trestu se postupně uložené a plynule za sebou vykonávané zákazy činnosti sčítají (i v případě, kdy již došlo k zahlazení dřívějšího odsouzení).¹²¹ Od trestu musí být upuštěno jako od celku, není tedy možné upustit jen od zákazu některé z činností, na něž se sankce vztahuje. Stejně tak zákon neumožňuje opětovné podmíněné upuštění od výkonu téhož trestu zákazu činnosti.¹²²

Nejvyšší soud ČSSR v rozhodnutí sp. zn. 2 Tz 16/87 zdůraznil, že v řízení o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti je povinností soudu „zkoumat, zda a do jaké míry se působením výkonu části trestu podařilo u obviněného odstranit ty negativní vlastnosti, které se projevíly v trestném činu, zda působením trestu

---

¹¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 2. 1984, sp. zn. 6 Tz 1/84. R 23/1985. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 27. 7. 2016]

¹²⁰ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1104

¹²¹ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 23 To 583/2007. R 33/2008. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 27. 7. 2016]

¹²² ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 338

obviněný získal správný kritický náhled na spáchanou trestnou činnost a lze tedy předpokládat, že již dosud odpykanou částí trestu bylo dosaženo účelu trestem sledovaného.“ Proto důvodem zamítnutí žádosti odsouzeného o podmíněné upuštění nemůže být jen závažný následek trestného činu, hrubé porušení pravidel silničního provozu nebo jeho nekritický postoj k protiprávní činnosti. Stejně tak nesmí být rozhodnutí ovlivněno úsudkem soudu o tělesné a duševní schopnosti obviněného k řízení motorových vozidel, poněvadž zdravotní stav řidiče nevyovídá nic o stavu jeho převýchovy.¹²³

Dnem nabytí právní moci rozhodnutí o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti může odsouzený zakázanou činnost opět vykonávat. Bylo-li však předmětem zákazu řízení motorových vozidel, odsouzená osoba musí, stejně jako v případě vykonání trestu, nejdříve písemně požádat příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností o vrácení řidičského oprávnění. Detailněji jsem tuto problematiku již rozebrala v kapitole věnující se kontrole výkonu zákazu činnosti.

Soud při upuštění stanoví zkušební dobu v délce ne kratší, než zbytek trestu. Zároveň její výměra nesmí přesáhnout 5 let. Počátek zkušební doby je rovněž spojen s právní mocí rozhodnutí o podmíněném upuštění. Po dobu jejího trvání soud nemůže odsouzenému uložit žádná přiměřená omezení nebo povinnosti. Jestliže odsouzený vedl ve zkušební době řádný život, vysloví soud, že se osvědčil, v opačném případě rozhodne, že odsouzený zbytek trestu musí vykonat. Za výjimečných okolností může soud rozhodnout o osobě, která se neosvědčila, i tak, že podmíněné upuštění ponechá v platnosti a stanoví nad ní dohled, přiměřeně prodlouží zkušební dobu (nejvýše však o 2 roky a s respektováním maximální možné hranice 5 let) nebo jí uloží přiměřená omezení či povinnosti. Jestliže byla záruka za dovršení nápravy odsouzeného později odvolána, soud je povinen přezkoumat jeho chování během zkušební doby a rozhodnout, zda se zbytek trestu vykoná anebo podmíněné upuštění zůstane v platnosti.¹²⁴

---

¹²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 14. 12. 1987, sp. zn. 2 Tz 16/87. R 43/1988. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 27. 7. 2016]

¹²⁴ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 338

Podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti se dotýká také trestně odpovědných právnických osob s tím rozdílem, že vzhledem k povaze právnických osob se nevychází ze způsobu jejich života, ale přiměřeně ze způsobu jejich činnosti a chování. Ve vztahu k právnickým osobám patrně také nebude přicházet do úvahy institut přijetí záruky za dovršení nápravy odsouzeného.¹²⁵

Podmíněné upuštění je dle mého názoru velmi přínosným institutem, protože pozitivně motivuje odsouzené k respektování trestu a vedení řádného života a posiluje tak výchovný účinek trestu. Považovala bych nicméně za vhodné novelizovat zákon tak, aby v odůvodněných případech umožňoval uložit pachateli na stanovenou zkušební dobu přiměřená omezení či přiměřené povinnosti, které by usměrňovaly jeho chování.

9.2 Zahlazení odsouzení

Druhý odstavec § 74 trestního zákoníku stanoví, že vykonání trestu zákazu činnosti má za následek zahlazení odsouzení. Tato fikce neodsouzení nastane i v případě, kdy odsouzený v průběhu výkonu trestu uložený zákaz porušoval, případně byl za toto jednání trestně stíhán. K zahlazení ovšem nedojde dříve než uplynutím doby pro zahlazení některého ze souběžně uložených trestů, vznikem fikce neodsouzení u ostatních souběžně uložených trestů nebo výkonem či jiným ukončením uloženého ochranného opatření. Pokud soud vyslovil, že se odsouzený, u něhož se podmíněně upustilo od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, osvědčil, platí zákonná fikce, že se trest vykonal dnem právní moci rozhodnutí o podmíněném upuštění, nikoliv až dnem uplynutí zkušební doby. Stejný následek nastane také tehdy, nerozhodl-li soud o osvědčení odsouzeného bez jeho viny do roka od uplynutí zkušební doby.

V případě trestu zákazu činnosti uloženého právnické osobě dochází podle speciálního ustanovení ZTOPO k zahlazení odsouzení až uplynutím doby stanovené zákonem v návaznosti na výměře trestu, a to v rozmezí od 5 do 30 let.¹²⁶

---

¹²⁵ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1102, 1104

¹²⁶ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 578, 579

10. Trest zákazu činnosti v rozhodovací praxi českých soudů

10.1 Obecný přehled o uložených trestech zákazu činnosti

Zákaz činnosti patří k trestům, které jsou na našem území pachatelům trestné činnosti ukládány pravidelně. Jeho význam v systému trestních sankcí dokazuje následující tabulka.

Tabulka č. 1¹²⁷

Přehled nejčastěji ukládaných trestů okresními soudy ČR

<i>Rok</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
<i>Podmíněné odsouzení</i>	47 085	53 952	60 116	48 351	48 371	46 737	44 498	46 538
<i>Zákaz činnosti</i>	19 508	20 252	19 982	19 602	20 139	21 592	27 895	28 426
<i>Nepodmíněný trest</i>	13 584	13 484	11 546	15 884	15 824	15 677	14 898	15 065
<i>Obecně prosp. práce</i>	8 053	8 379	6 953	8 158	6 555	7 410	12 085	12 050
<i>Propadnutí věci</i>	4 291	4 264	4 034	3 671	3 127	2 877	2 805	2 866
<i>Peněžité trest</i>	3 815	3 986	3 805	4 388	4 630	5 267	7 410	7 361
<i>Vyhoštění</i>	1 050	961	1 053	1 059	969	1 062	1 057	1 313
<i>Zákaz pobytu</i>	835	1 022	922	807	770	762	823	895

---

¹²⁷ Přehledy o všech uložených trestech/trestních opatření (trest 1, 2, 3, 4). Roky 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 28. 7. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

Z uvedených statistických údajů Ministerstva spravedlnosti ČR jednoznačně plyne, že zákaz činnosti je po podmíněném odsouzení k trestu odnětí svobody dlouhodobě druhým nejčastějším trestem. Ačkoliv v posledních letech má jeho ukládání spíše klesající tendenci, i nadále zůstává využívanějším institutem než většina ostatních trestů, a to až několikanásobně.

Za zajímavé považuji, že v průběhu času došlo k výraznému poklesu ukládání trestu zákazu činnosti jako hlavní sankce. Tento vývoj je zaznamenán v další tabulce.

Tabulka č. 2¹²⁸

Přehled uložených trestů zákazu činnosti jako hlavních sankcí

<i>Rok</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
<i>ZČ jako hlavní trest</i>	209	252	313	346	433	542	1010	1042

V praxi tedy soudy zřejmě neshledávají trest zákazu činnosti natolik účinným, aby zároveň nebylo potřebné i uložení jiného trestu. Tento fakt jistě souvisí též s nedostatečnou kontrolou nad výkonem zákazu činnosti, což efektivitu samotného trestu značně snižuje.

10.2 Trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel

Z hlediska předmětu zákazu je nejvyužívanější formou trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Podíl takto vymezených trestů na

---

¹²⁸ *Přehledy o uložených trestech/trestních opatření – hlavní sankce (trest 1)*. Roky 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 28. 7. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

celkovém počtu uložených zákazů činnosti stabilně dosahuje téměř 97% (například v roce 2015 se konkrétně jednalo o 96,6%, o rok dříve o 96,5%).¹²⁹

Uvedený fakt bezpochyby souvisí s tím, že zákaz řízení motorových vozidel je nejučinnější prostředek ochrany bezpečnosti v silniční dopravě. Soudy ho tradičně ukládají za trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, který podle statistických údajů patří mezi trojici jednání, jež jsou na našem území trestána nejčastěji (v roce 2015 za něj bylo odsouzeno 11 861 osob, čtenějším trestným činem tak byla pouze krádež). Neuložení trestu zákazu činnosti v případě, kdy pachatel řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky by mělo výjimečné a odůvodněné nejen mimořádnými okolnostmi případu, ale rovněž dosavadním bezúhonným životem pachatele.¹³⁰

Dalším velmi častým protiprávním jednáním je maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, které je mnohdy opět trestáno i uložením zákazu řízení motorových vozidel vedle hlavní sankce.

Tabulka č. 3¹³¹

Přehled nejčastěji trestaných činů za rok 2015

<i>Trestný čin</i>	<i>Počet odsouzených osob</i>	<i>Počet zákazů řízení</i>
Krádež	13 943	214
Ohrožení pod vlivem návykové látky	11 861	11 621
Zanedbání povinné výživy	8 128	24

¹²⁹ *Přehledy o všech uložených trestech/trestních opatření (trest 1, 2, 3, 4)*. Roky 2015, 2014. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 29. 7. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

¹³⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 3. 11. 1977, sp. zn. 6 Tz 72/77. R 42/1978. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

¹³¹ *Přehled o pravomocně odsouzených fyzických osobách podle paragrafů – paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.)*. Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 29. 7. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	7 829	4 879
Výtržnictví	4 790	70

Soud by měl zvažovat potrestání pachatele zákazem řízení také v situaci, kdy jeho nespolehlivost k řízení motorových vozidel plyne z opakovaného porušování důležitých pravidel silničního provozu.¹³²

10.3 Ostatní formy trestu zákazu činnosti

Jak jsem již popsala výše, soudy je nejčastěji ukládán zákaz činnosti postihující řidiče motorových vozidel. Okruh zbývajících činností, v jejichž výkonu je odsouzeným zabraňováno, je velmi široký a vztahuje se k rozličným trestným činům napříč zákoníkem. Jednotlivé formy zákazů jsem na základě statistik Ministerstva spravedlnosti ČR shrnula v následující tabulce.

Tabulka č. 4¹³³

Přehled jednotlivých forem zákazu činnosti

<i>Rok</i>	<i>2015</i>	<i>2014</i>	<i>2013</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
<i>Zákaz řízení motorových vozidel</i>	18 837	19 542	19 348	18 971	19 512	20 922
<i>ZČ v soukromém podnikání</i>	288	307	274	220	208	195

¹³² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24. 1. 1984, sp. zn. 6 Tz 2/84. R 46/1984. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

¹³³ *Přehledy o všech uložených trestech/trestních opatření (trest 1, 2, 3, 4)*. Roky 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 30. 7. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

<i>ZČ výkonu funkce / zaměstnání v orgánu veřejné moci</i>	62	48	49	48	56	56
<i>ZČ v železniční dopravě</i>	7	4	4	7	3	9
<i>ZČ vychovatele a učitele</i>	6	2	4	4	7	11
<i>ZČ v pohostinství</i>	6	4	3	5	3	3
<i>ZČ činnosti lékaře</i>	3	3	2	4	7	3
<i>ZČ jiné ve zdravotnictví</i>	5	5	4	5	2	1
<i>ZČ v ostatních odvětvích</i>	294	337	294	338	341	392

Zákaz činnosti v soukromém podnikání je z hlediska četnosti ukládání na pomyslném druhém místě. Tato kategorie zahrnuje celou řadu možných činností, včetně živností, funkcí a členství v orgánech společností a družstev. Konkrétním příkladem může být zákaz vykonávat živnostenskou činnost v předmětu podnikání vodoinstalatérství na dobu 2 let, který byl (vedle trestu odnětí svobody v délce 12 měsíců podmíněně odloženého na zkušební dobu v trvání tří roků) uložen okresním soudem v Mladé Boleslavi pachateli trestného činu obecného ohrožení z nedbalosti. Skutková podstata tohoto přečinu byla v daném případě naplněna neodborným jednáním odsouzeného při provádění rekonstrukce topného systému v rodinném domě,

v důsledku čehož došlo k výbuchu akumulární nádoby majícímu za následek rozsáhlou destrukci dvou domů a zde zaparkovaných vozidel.¹³⁴

O něco méně častým, ale stále poměrně významným, je zákaz činnosti vykonávat funkci nebo zaměstnání v orgánu veřejné moci. Ze statistik vyplývá, že soudy jej ukládají především za zneužití pravomoci úřední osoby, podvod, přijetí úplatku a zpronevěru.

Další formy zákazů se vyskytují pouze v rámci jednotek za rok, a to zejména ve vztahu k trestnému činu ohrožení pod vlivem návykové látky. V železniční dopravě může být skutková podstata tohoto přečinu naplněna nejenom samotným strojvůdcem, ale kupříkladu i při zajišťování provozu vlaků z pozice výpravčího nebo vlakového dispečera. Výkon profese pod vlivem návykové látky mnohdy znamená konec kariéry také pro pracovníky ve zdravotnictví. Nejvyšší soud ČSR se při rozhodování o pachateli, který vykonával odbornou lékařskou praxi s hladinou téměř tří promile alkoholu v krvi, vyjádřil, že samotné ukončení pracovního poměru s obviněným není důvodem, aby mu soud zároveň neuložil trest zákazu činnosti zabraňující mu nastoupit na stejnou nebo obdobnou pozici.¹³⁵ Vychovatelům a učitelům je nejčastěji znemožněn další výkon jejich povolání následkem spáchání trestného činu pohlavního zneužití, zákaz činnosti v pohostinství je spjat především s ohrožováním zdraví potravinami a jinými předměty a s kuplířstvím.¹³⁶

Posledně zmíněnou kategorii činností v ostatních odvětvích Ministerstvo spravedlnosti ČR ve svých statistikách dále nerozvádí. Tato skupina bude tvořena zákazy souvisejícími s různými trestnými činy napříč zákoníkem. Jako příklad mohu uvést trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce instruktora parašutismu. Tím soud potrestal 2 odsouzené, kteří při výcviku porušili povinnosti plynoucí jim

---

¹³⁴ Unesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 6 Tdo 811/2014-35. Výběr NS 4023/2014. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

¹³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. 10. 1987, sp. zn. 7 Tz 17/88. R 36/1989. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

¹³⁶ *Přehled o pravomocně odsouzených fyzických osobách podle paragrafů – paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.).* Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 29. 7. 2016] Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

z jejich postavení, v důsledku čehož jedna z žákyň při seskoku zemřela.¹³⁷ Dalším příkladem může být trest zákazu činnosti vztahující se na veškeré výkony týkající se práce veterinárního lékaře, technika a asistenta, který byl soudem uložen pachateli podvodů souvisejících s neoprávněným užíváním titulu MVDr.¹³⁸ Z celé řady zákazů uvedu pro lepší ilustraci ještě následující: zákaz výkonu funkce fotbalového rozhodčího a trenéra, zákaz zaměstnání v oboru cestovního ruchu, zákaz práce s mládeží, zákaz držení střelných zbraní anebo zákaz výkonu činnosti autorizované osoby.

---

¹³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 5 Tdo 226/2013. Výběr NS 1261/2013. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

¹³⁸ *Cenu čipování psů si Náchod nechal poradit od falešného veterináře*. Idnes.cz [online]. 22. 2. 2012. [cit. 29. 7. 2016]. Dostupné z: http://hradec.idnes.cz/cenu-cipovani-psu-si-nachod-nechal-poradit-od-falesneho-veterinare-103-/hradec-zpravy.aspx?c=A120222_1737030_hradec-zpravy_mav

11. Srovnání zákazu činnosti s obdobnými instituty českého právního řádu

11.1 Obdobné instituty v trestním právu

Z hlediska charakteristiky trestů upravených českým právem má k zákazu činnosti nejbližše trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Odsouzenému se po dobu jeho výkonu zakazuje účast na rozsudkem vymezených akcích, dopustil-li se v souvislosti s jejich návštěvou úmyslného trestného činu. Hlavním rozdílem oproti zákazu činnosti je nicméně fakt, že tento trest postihuje pachatele ve sféře jeho zájmů a soukromého života, přičemž výkonu těchto aktivit zákazem činnosti zabránit nelze.¹³⁹

Uložení trestu ale není jediným možným následkem spáchání trestného činu, trestní zákoník nabízí soudu alternativu upuštění od potrestání (případně podmíněného upuštění od potrestání s dohledem anebo upuštění od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence), a to v případech, kdy k naplnění účelu trestu dojde již samotným projednáním věci před soudem a vyslovením viny. Jak už název napovídá, uvedený institut spočívá v tom, že pachateli se žádný trest neuloží, eventuálně je výrok o trestu na zkušební dobu až jednoho roku podmíněně odložen za současného vyslovení dohledu. V takové situaci má ovšem soud možnost korigovat chování pachatele ve zkušební době stanovením tzv. přiměřených omezení a přiměřených povinností. Na jejich dodržování je pak vázáno rozhodnutí soudu o tom, že se pachatel osvědčil. Obsahově i účelově stejná omezení a povinnosti může soud uložit také osobě podmíněně odsouzené k trestu odnětí svobody. Jedná se zejména o:

- a) podrobení se výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace,
- b) podrobení se vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy,
- c) podrobení se léčení závislosti na návykových látkách,
- d) podrobení se vhodným programům psychologického poradenství,

---

¹³⁹ ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 339

- e) zdržení se návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami,
- f) zdržení se neoprávněných zásahů do práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob,
- g) zdržení se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek,
- h) zdržení se požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek,
- i) uhrazení dlužného výživného nebo jiné dlužné částky,
- j) veřejnou a osobní omluvu poškozenému,
- k) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění poškozenému.¹⁴⁰

Výčet přiměřených omezení a přiměřených povinností v trestním zákoníku je pouze demonstrativní, proto je možné pachateli stanovit i další, které zákonem výslovně upravené nejsou. Soud je však při jejich ukládání vedle požadavku přiměřenosti limitován také podmínkou, že vymezená omezení a povinnosti nesmí být takové povahy, aby se jimi v podstatě nahradil některý z trestů.¹⁴¹ V úvahu tak připadá například zákaz rušení nočního klidu nebo zákaz pálit líh. Naopak není možné zakázat kupříkladu držení střelných zbraní, protože by tím došlo k faktickému uložení trestu zákazu činnosti. Stejně tak nemůže soud rozhodnout o povinnosti k pracovní činnosti (ta by odpovídala výkonu trestu obecně prospěšných prací), nebo povinnosti zdržovat se ve večerních hodinách doma (ta by nahrazovala trest domácího vězení).¹⁴²

Od novely trestního zákoníku č. 390/2012 Sb. s účinností od 8. prosince 2012 je možné, aby soud uložil pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy přiměřené omezení spočívající ve zdržení se řízení motorových vozidel. To ovšem nemá a nesmí sloužit jako náhrada trestu zákazu činnosti. Cílem tohoto opatření totiž není zabránit pachateli řídit motorová vozidla pro nezpůsobilost k této činnosti, ale motivovat jej k dobrovolnému plnění jeho zákonné vyživovací povinnosti. Pokud odsouzený dlužné výživné uhradí, může soud rozhodnout o upuštění od tohoto omezení, a to nezávisle na

---

¹⁴⁰ Ustanovení § 46, 47 a 48 trestního zákoníku.

¹⁴¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 3. 1963, sp. zn. 7 Tz 20/64. R 32/1964. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 8. 2016]

¹⁴² ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 666

vykonání primární sankce, se kterou bylo uloženo.¹⁴³ Institut ovšem soudy zatím není příliš využíván, v roce 2015 bylo přiměřené omezení spočívající ve zdržení se řízení motorových vozidel uloženo v pouhých 53 případech z celkového počtu 8 128 osob odsouzených za trestný čin zanedbání povinné výživy.¹⁴⁴

Přiměřená omezení a povinnosti směřující k řádnému životu obviněného mohou být uložena také v rámci zkušební doby stanovené pachateli přečinu při podmíněném zastavení trestního stíhání. Tuto alternativu k trestnímu řízení má k dispozici soud (a v přípravném řízení státní zástupce) za podmínky, že obviněný, který s podmíněným zastavením souhlasí, se k činu doznal, nahradil způsobenou škodu nebo k její náhradě učinil potřebná opatření (popř. vydal bezdůvodné obohacení nebo učinil vhodná opatření k jeho vydání) a vzhledem k osobě obviněného, jeho dosavadnímu životu a okolnostem případu lze rozhodnutí o podmíněném zastavení důvodně považovat za dostačující. Je-li to odůvodněno povahou a závažností spáchaného přečinu, okolnostmi, za nichž byl spáchán anebo poměry obviněného, soud (v přípravném řízení státní zástupce) podmíněně zastaví trestní stíhání jen v případě, že obviněný složí peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, a (nebo) se zaváže zdržet se během až pětileté zkušební doby činnosti, v souvislosti s níž se přečinu dopustil.¹⁴⁵ Opět se ale nebude jednat o trestněprávní sankci, nýbrž o jednostranný slib obviněného, že se dané činnosti zdrží. Zaváže-li se osoba zdržet řízení motorových vozidel, musí být poučena o povinnosti odevzdat řidičský průkaz a o tom, že právní mocí rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání pozbude řidičského oprávnění.¹⁴⁶

---

¹⁴³ DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 1077

¹⁴⁴ *Přehled o pravomocně odsouzených fyzických osobách podle soudů.* Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 2. 8. 2016] Dostupné z: <http://eslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

¹⁴⁵ Popsané podmínky se vztahují i k institutu podmíněného odložení podání návrhu na potrestání ve zkráceném řízení (§ 179g trestního řádu).

¹⁴⁶ Ustanovení § 307 trestního řádu.

11.2 Sankce zákazu činnosti ve správním právu

Zákaz činnosti má významné postavení i ve správním právu, kde představuje jeden z možných následků spáchaného správního deliktu. Protože je však úprava správního trestání značně roztržštěná, zaměřím se jen na sankci zákazu činnosti z pohledu práva přestupkového, jež vychází z uceleného předpisu, tedy ze zákona o přestupcích¹⁴⁷. Z něj vyplývá, že tuto sankci lze uložit samostatně nebo s jinou sankcí¹⁴⁸, ale pouze za přestupky uvedené v jeho zvláštní části nebo ve speciálním zákoně. Objektem těchto přestupků bude v první řadě ochrana zdraví a majetku při výkonu kvalifikovaných profesí (jako je obsluha strojů či práce ve zdravotnictví) nebo činností (např. řízení motorových vozidel).

Předpokladem uložení sankce je, aby zakazovaná činnost byla vykonávána v pracovním nebo obdobném poměru, případně k ní bylo potřeba povolení nebo souhlasu státního orgánu (kromě výše zmíněného řízení motorových vozidel je takovou činností kupříkladu provozování amatérské vysílací rozhlasové stanice, chytání ryb a jiných vodních živočichů anebo držení a nošení loveckých zbraní). Pokud je naopak určitá činnost dovolena již samotným právním předpisem nebo registrací u příslušného orgánu (např. vydávání periodického tisku), nelze sankci zákazu činnosti uložit.¹⁴⁹

Na jiné než takto vymezené činnosti sankce správního práva nedopadají. Pachateli vybraných přestupků lze ovšem uložit i omezující opatření jako typ ochranného opatření vedle zabránění věci. To spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa, nebo místa, kde se konají veřejné sportovní, kulturní nebo jiné společenské akce.¹⁵⁰

Další podmínkou, která musí být pro uložení sankce nutně splněna, je, že pachatel spáchal přestupek zakazovanou činností nebo v souvislosti s ní. Tato přímá

---

¹⁴⁷ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁸ Na základě obecného ustanovení § 11 PŘZ je možné pachateli přestupku vedle sankce zákazu činnosti uložit napomenutí, pokutu, propadnutí věci a (nebo) zákaz pobytu.

¹⁴⁹ ČERVENÝ Zdeněk, ŠLAUF Václav, TAUBER Milan. *Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. 17. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 1. 2011. Praha: Linde. 2011, s. 47, 48

¹⁵⁰ Ustanovení § 17 PŘZ.

souvislost zároveň představuje jedno z hledisek pro určení obsahu a rozsahu zakazované činnosti.

Sankce zákazu činnosti může být uložena maximálně na dobu 2 let, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Mladistvému lze ale činnost zakázat vždy nejvýše na 1 rok, a to při respektování požadavku nebránit mu tím v přípravě na budoucí povolání. Dolní hranice přestupkovým zákonem obecně upravena není, můžeme ji nalézt pouze u některých přestupků (konkrétně např. u ostatních přestupků na úseku dopravy a přestupků na úseku silničního hospodářství dle § 23 odst. 1 písm. b), d), h) a i) PřZ, a to v minimální výši 6 měsíců).

Do doby výkonu sankce se započítává doba, po kterou již pachatel danou činnost na základě opatření správního orgánu vykonávat nesměl. Obdobně jako u trestu zákazu činnosti má pachatel (a je-li tento mladistvý, tak i jeho zákonný zástupce nebo orgán sociálněprávní ochrany dětí) po vykonání nejméně poloviny uložené sankce možnost žádat o upuštění od zbytku zákazu činnosti, prokázal-li způsobem svého života, že pokračování dalšího výkonu je nadbytečné. Proti rozhodnutí správního orgánu o této žádosti se nelze odvolat, stejně tak nemůže být žádost podána opakovaně.¹⁵¹

Nerespektuje-li pachatel v době výkonu sankce uložený zákaz, jeho jednání může být kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.¹⁵²

Výše rozebraná úprava bude od 1. července 2017 nahrazena novým zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Hlavní změnou dotýkající se sankce zákazu činnosti bude prodloužení doby, po kterou může být uložena, na 3 roky (není-li doba zákazu stanovena zákonem odlišně). Nově bude definován okruh činností, které mohou být předmětem zákazu. Konkrétně se bude muset jednat o činnost, ke které je třeba veřejnoprávní oprávnění nebo kterou pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru. Nový předpis dále výslovně stanoví, že nelze zakázat takovou činnost, jejíž výkon ukládá zákon. Další upřesnění se dotkne

---

¹⁵¹ BOHADLO David, POTĚŠIL Lukáš, POTMĚŠIL Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 51

¹⁵² Ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

institutu upuštění od výkonu zbytku sankce zákazu činnosti. Byla-li společně s ní uložena i pokuta, která nebyla zcela či zčásti uhrazena, nelze od výkonu sankce upustit, dokud pachatel neprokáže, že k uhrazení celé pokuty již došlo, popř. bylo rozhodnuto o rozložení úhrady na splátky či o odložení splatnosti pokuty.¹⁵³

Považuji za důležité zmínit, že vzhledem k zásadě *ne bis in idem* není možné, aby byl pachatel za totéž protiprávní jednání postižen jak trestem zákazu činnosti uloženým soudem, tak zákazem činnosti uloženým správním orgánem v řízení o přestupku. To potvrzuje i rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 7 Tdo 388/2011: „Protože ve vztahu přestupek – trestný čin, u něhož vnitrostátní právo (trestní řád) překážku „*ne bis in idem*“ nestanoví, a otvírá se tak prostor k vnitrostátní přímé aplikaci čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, je ve věci obviněného M. S. pravomocné rozhodnutí správního orgánu o přestupku překážkou „*res iudicata*“ (věci rozhodnuté). Následným trestním stíháním pro týž skutek a odsouzením obviněného by došlo k porušení čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, protože překážka „*res iudicata*“ souvisí se zásadou „*ne bis in idem*“, tj. zákazem dvojího souzení a potrestání za tentýž čin.“¹⁵⁴

Svým důsledkem je sankcí znemožňující výkon činnosti i dosažení 12 bodů v bodovém hodnocení řidiče podle ustanovení § 123c zákona o silničním provozu. Vybodovaný řidič je povinen odevzdat svůj řidičský průkaz kvůli porušování povinností plynoucích mu z předpisů o provozu na pozemních komunikacích, čímž přichází o možnost řídit motorová vozidla. Žádost o vrácení řidičského oprávnění pak může podat nejdříve po uplynutí jednoho roku ode dne jeho pozbytí. Vzhledem k předchozímu odstavci je třeba uvést, že bodový systém podle judikatury Nejvyššího správního soudu nemá sankční povahu, ale představuje specifické administrativní opatření spočívající v průběžné kontrole kázně řidičů a proto jeho aplikací k porušení zásady zákazu dvojího trestání nedochází.¹⁵⁵

Pro úplnost je třeba zmínit, že k odnětí řidičského oprávnění může dojít i na základě § 94 zákona o silničním provozu. Podle něj příslušný obecní úřad obce

---

¹⁵³ § 47 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 9. 2011, sp. zn. 7 Tdo 388/2011. Výběr NS 5529/2011. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 4. 8. 2016]

¹⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 10. 12. 2009, sp. zn. 2 As 19/2009. Výběr NSS 2592/2009. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 4. 8. 2016]

s rozšířenou působností odejme držiteli řidičské oprávnění v případě, kdy tento pozbyl zdravotní či odbornou způsobilost, popř. při udělení řidičského oprávnění nesplňoval zákonné podmínky pro jeho držení. Tento institut však nelze chápat jako sankci, svou povahou se spíše blíží ochrannému opatření.

Závěr

Svou diplomovou práci jsem věnovala zákazu činnosti z pohledu trestního práva. Jedná se o velmi efektivní prostředek k dosažení účelů trestání, a to zejména s ohledem na jeho zábrannou funkci. Trest zákazu činnosti proto může nacházet využití nejen jako vhodný doplněk jiné sankce, ale i jako trest hlavní, a jeho místo v systému trestů je nezpochybnitelné.

Hlavním cílem mé práce bylo provést celkovou analýzu trestu zákazu činnosti a jednotlivých podmínek, za kterých může být pachatelům trestných činů ukládán. Ty jsem pak porovнала nejen s obdobnými instituty trestního práva, ale také se sankcí zákazu činnosti ukládanou správními orgány za přestupky. Při zpracování tématu jsem se vedle samotného textu právních předpisů a odborných komentářů zaměřila na právní názory vyjádřené v rozhodnutích českých a československých soudů. V jednotlivých kapitolách shrnuji z mého pohledu nejvýznamnější judikaturu, která se k problematice zákazu činnosti vztahuje. Věřím, že mnou vybrané judikáty jsou dostatečně ilustrativní a umožňují čtenáři získat přehled o ukládání trestu v praxi.

Pokusila jsem se rovněž naši právní úpravu zhodnotit a navrhnout její možné změny do budoucna. Jako celek ji však hodnotím kladně a oceňuji, že soudům poskytuje možnost přizpůsobit zákaz činnosti konkrétnímu pachateli, popřípadě využít institutu podmíněného upuštění od zbytku výkonu trestu. Jako jediný výrazný nedostatek vidím nedostatečnou kontrolu nad řádným výkonem uloženého trestu, nepřetržitý dohled nad odsouzenými osobami je však v praxi těžko uskutečnitelný pro jeho organizační i finanční náročnost.

Pro úplnost jsem se ve své práci věnovala také statistikám, které Ministerstvo spravedlnosti ČR každoročně zveřejňuje na internetu. Jejich analýza potvrdila můj předpoklad, že trest zákazu činnosti svým významem patří mezi nejdůležitější sankce. Pro přehlednost jsem statistické údaje týkající se zákazu činnosti zpracovala do několika tabulek, které jsem doplnila vysvětlujícím komentářem.

Má diplomová práce podrobně seznamuje čtenáře s trestem zákazu činnosti včetně ukázek jeho praktického využití a přehledně shrnuje rozhodovací praxi českých soudů. Mám tedy za to, že cíl, který jsem si kladla v úvodu, se mi podařilo splnit.

Seznam zkratek

LZPS	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České Republiky, ve znění pozdějších předpisů
trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZSVM	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
ZTOPO	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
Nejvyšší soud ČSSR	Nejvyšší soud Československé socialistické republiky
Nejvyšší soud ČR	Nejvyšší soud České republiky
Nejvyšší soud ČSR	Nejvyšší soud České socialistické republiky

exekuční řád	Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
vnitřní a kancelářský řád pro soudy	instrukce Ministerstva spravedlnosti č.1/2002 Sb., kterou se vydává Vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy
zákon o silničním provozu	zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů
PřZ	zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Seznam použité literatury

Učebnice, komentáře a monografie

JELÍNEK Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 976, ISBN 978-80-7502-044-4

NOVOTNÝ Oto, DOLENSKÝ Adolf, JELÍNEK Jiří a VANDUCHOVÁ Marie. *Trestní právo hmotné – 1. Obecná část*. 4. přepracované vyd. Praha: Aspi Publishing, 2003, s. 436, ISBN 80-86395-73-1

FRYŠTÁK Marek, PROVAZNÍK Jan, SEDLÁČKOVÁ Jolana a ŽATECKÁ Eva. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2014, s. 192, ISBN 978-80-7418-221-1

ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. přepracované vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1040, ISBN 978-80-7478-616-7

SOLNAŘ, Vladimír. *Systém českého trestního práva*. 1. vyd. Praha: Novatrix, 2009, s. 786, ISBN 978-80-254-4033-9

ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1464, ISBN 978-80-7400-428-5

KRATOCHVÍL Vladimír. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, Beckovy právnické učebnice, s. 921, ISBN 978-80-7179-082-2

ŠČERBA Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 464, ISBN 978-80-87576-93-9

DRAŠTÍK Antonín, FREMR Robert, DURDÍK Tomáš, RŮŽIČKA Miroslav, SOTOLÁŘ Alexander a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 1568, ISBN 978-80-7478-790-4

FENYK Jaroslav, HÁJEK Roman, STRÍŽ Igor, POLÁK Přemysl. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. 1. díl – Trestní zákoník*. Praha: Linde, 2010, s. 1317, ISBN 978-80-7201-808-6

ŠÁMAL Pavel, VÁLKOVÁ Helena, SOTOLÁŘ Alexander, HRUŠÁKOVÁ Milana, ŠÁMALOVÁ Milada. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 988, ISBN 978-80-7400-350-9

FOREJT Petr, HABARTA Petr, TREŠLOVÁ Lenka. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s komentářem*. Praha: Linde, 2012, s. 407, ISBN 978-80-7201-875-8

JELÍNEK Jiří, HERCZEG Jiří. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Komentář s judikaturou*. 2. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 256, ISBN 978-80-87576-43-4

ŠÁMAL Pavel a kol. *Trestní řád III. § 315 až 471. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 936, ISBN 978-80-7400-465-0

ČERVENÝ Zdeněk, ŠLAUF Václav, TAUBER Milan. *Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů*. 17. aktualizované vydání podle právního stavu k 1. 1. 2011. Praha: Linde. 2011, s. 457, ISBN 978-80-7201-830-7

BOHADLO David, POTĚŠIL Lukáš, POTMĚŠIL Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 220, ISBN 978-80-7400-413-1

Odborné články

VANDUCHOVÁ Marie. *Zákaz činnosti v československém trestním právu*. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 1989, s. 5 – 77. ISSN 0323-0619

KOUDELKA Zdeněk. *Zákaz činnosti a pasivní volební právo*. Státní zastupitelství. 2007. Ročník 5. Číslo 3., s. 20 - 23. ISSN 1214-3758

GAĽO Dušan. *Trest zákazu činnosti a jeho ukládání úředním osobám v případech úplatkářství*. *Právní rozhledy*. 2014. Číslo 23-24., s. 818 – 823. ISSN 1210-6410

GAĽO Dušan. *Zákaz činnosti, zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži, zákaz přijímání dotací a subvencí v systému trestní represe právnických osob*. *Trestněprávní revue*. 2015. Ročník 14. Číslo 9., s. 204 – 209. ISSN 1213-5313

ŘÍHA Jiří. *Doba trvání trestu zákazu činnosti a zákazu pobytu a trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí*. Trestněprávní revue. 2007. Ročník 6. Číslo 8., s. 224 – 227. ISSN 1213-5313

Právní předpisy

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1992 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

Ústava České Republiky, ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 63/1956 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb.

Zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon

Zákon č. 290/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 122/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 207/2000 Sb., o probační a mediační službě

Instrukce Ministerstva spravedlnosti č.1/2002 Sb., kterou se vydává Vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 12. 1962, sp. zn. 2 Tz 9/62, R 23/1963.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 8 Tdo 1110/2010. Výběr NS 4996/2010. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1595/2011. R 58/2012. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 6. 4. 1979, sp. zn. 1 Tz 11/79, R 5/1980.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. 4. 1995, sp. zn. 4 To 230/95, R 9/1996. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 5. 1965, sp. zn. Tzv 16/65, R 41/1965.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 1. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19. 2. 1965, sp. zn. Tz 8/65, R 25/1965.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22. 8. 1980, sp. zn. 5 Tz 32/80, R 8/1981.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 4. 1963, sp. zn. Tz 12/63, R 41/1963.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 1. 2007, sp. zn. 4 Tz 167/2006. T 968.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 3. 3. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2009, sp. zn. 3 Tdo 154/2009. Výběr NS 4954/2009. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 3. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 14. 4. 1966, sp. zn. Tzv 10/66, R 40/1966.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 1994, sp. zn. 11 To 222/93, R 60/1994.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 2. 1965, sp. zn. Tzv 2/65, R 20/1965.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. 9. 1986, sp. zn. 1 Tz 36/86. R 39/1987.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 1997, sp. zn. 2 Tzn 213/96. R 50/1997.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 3 Tdo 98/2010. T 1270.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 3. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3138/2013. C 13999.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 23. 7. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1501/2014. R 44/2015.
In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 23. 7. 2016]

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. ledna 2012, sp. zn. 1 A 32/2010 - 43. Výběr NSS 362/2012. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 25. 7. 2016]

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 2. 1995, sp. zn. 6 To 286/94. [SR 6/1995]. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 24. 9. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 12. 2004, sp. zn. 7 Tdo 1389/2004. T 753. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 8 Tdo 950/2011. R 43/2012. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 122/2013. Výběr NS 2075/2013. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 3 Tdo 630/2008. T 1105. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 11. 1995, sp. zn. 4 To 832/95. Výběr 145/1995. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. 11 Tdo 594/2004. R 26/2005. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 26. 7. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 3. 2. 1984, sp. zn. 6 Tz 1/84. R 23/1985. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 27. 7. 2016]

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 23 To 583/2007. R 33/2008. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 27. 7. 2016]

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 14. 12. 1987, sp. zn. 2 Tz 16/87. R 43/1988. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 27. 7. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 3. 11. 1977, sp. zn. 6 Tz 72/77. R 42/1978. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24. 1. 1984, sp. zn. 6 Tz 2/84. R 46/1984. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

Unesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 6 Tdo 811/2014-35. Výběr NS 4023/2014. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 12. 10. 1987, sp. zn. 7 Tz 17/88. R 36/1989. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 5 Tdo 226/2013. Výběr NS 1261/2013. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 29. 7. 2016]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 3. 1963, sp. zn. 7 Tz 20/64. R 32/1964. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 2. 8. 2016]

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 9. 2011, sp. zn. 7 Tdo 388/2011. Výběr NS 5529/2011. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 4. 8. 2016]

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 10. 12. 2009, sp. zn. 2 As 19/2009. Výběr NSS 2592/2009. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 4. 8. 2016]

Internetové zdroje

Přehledy o pravomocně odsouzených fyzických osobách podle soudů. Roky 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů [cit. 15. 03. 2016] Dostupné z: <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>

Přehled o všech uložených trestech/trestních opatření (trest 1, 2, 3, 4). Roky 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů.

[cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>

Přehled o uložených trestech/trestních opatření – hlavní sankce (trest 1). Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 03. 2016] Dostupné z: <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>

Odvolací soud osvobodil Bártu a Škárku, zamítl odvolání žalobkyně. Idnes.cz [online]. 2013. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/odvolaci-soud-bara-a-skarka-d0s-/krimi.aspx?c=A130326_091614_krimi_cen>

Kauza půjček u VV definitivně končí, Bárta se Škárkou jsou osvobozeni. Idnes.cz [online]. 2014. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/barta-skarka-nejvyssi-soud-dd2-/domaci.aspx?c=A140124_085910_domaci_wlk>

Přehled o uložených trestech (trest 1, rest 2, rest 3, rest 4, rest 5). Roky 2015, 2014. Statistický list trestní pro právnické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>

Přehled o uložených trestech – hlavní sankce (trest 1). Roky 2015, 2014. Statistický list trestní pro právnické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistický listů. [cit. 15. 3. 2016] Dostupné z: <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>

Přehled o pravomocně odsouzených fyzických osobách podle paragrafů – paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.). Rok 2015. Statistický list trestní pro fyzické osoby. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR: Infodata. Přehledy statistických listů. [cit. 29. 7. 2016] Dostupné z: <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>

Cenu čipování psů si Náchod nechal poradit od falešného veterináře. Idnes.cz [online]. 2012. [cit. 29. 7. 2016]. Dostupné z: <http://hradec.idnes.cz/cenu-cipovani-psu-si-nachod-nechal-poradit-od-falesneho-veterinare-103-/hradec-zpravy.aspx?c=A120222_1737030_hradec-zpravy_mav>

Resumé

Tato diplomová práce se zabývá trestem zákazu činnosti, jeho výkonem, kontrolou a souvisejícími instituty. Jejím hlavním cílem vymezeným v Úvodu je ucelené shrnutí dané problematiky se zaměřením na rozhodovací praxi českých soudů. Samotný text je rozdělen na jedenáct kapitol, z nichž některé se dále dělí na podkapitoly. V Závěru shrnuji a hodnotím výsledky práce. Vedle toho práce zahrnuje Obsah, Seznam zkratk a Seznam použité literatury.

První kapitola je věnována obecné problematice trestu a člení se do čtyř podkapitol. První podkapitola shrnuje pojem trestu, druhá vysvětluje podstatu trestu zákazu činnosti. Třetí podkapitola rozebírá účel trestu. Čtvrtá podkapitola se zaměřuje na účel trestu zákazu činnosti.

Druhá kapitola sleduje postavení trestu zákazu činnosti v systému trestů v českém právu. Třetí kapitola se vztahuje k tématu alternativních trestů a je členěna na tři podkapitoly. První podkapitola popisuje pojem alternativních trestů v obecném slova smyslu, druhá shrnuje příčiny jejich vzniku a třetí podkapitola ukazuje trest zákazu činnosti jako alternativní trest.

Čtvrtá kapitola shrnuje historický vývoj trestu zákazu činnosti na českém území. Pátá kapitola dělí se na čtyři podkapitoly je tvořena obsáhlým výkladem zaměřeným na výměru trestu zákazu činnosti a podmínky jeho ukládání. První podkapitola popisuje výměru trestu zákazu činnosti. Druhá podkapitola je věnována podmínce souvislosti trestného činu se zakazovanou činností, třetí rozebírá okruhy zakázaných činností a čtvrtá vymezuje rozsah zákazu činnosti.

Šestá kapitola je věnována trestnímu opatření zákazu činnosti ukládanému mladistvým pachatelům. Sedmá kapitola popisuje úpravu trestu zákazu činnosti ukládaného právnickým osobám.

Osmá kapitola se člení na tři podkapitoly. První z nich se vztahuje k problematice výkonu trestu zákazu činnosti, další popisuje kontrolu tohoto výkonu a poslední je věnována trestnému činu maření úředního rozhodnutí a vykázání.

V deváté kapitole se zabývám institutem podmíněného upuštění od zbytku výkonu trestu. Desátá kapitola vychází ze statistických údajů a ve třech podkapitolách shrnuje rozhodovací praxi českých soudů. První podkapitola nabízí obecný přehled o uložených trestech zákazu činnosti. Druhá je zaměřená na trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Ostatní formy trestu zákazu činnosti pak rozebírá třetí podkapitola.

Poslední jedenáctá kapitola členící se na dvě podkapitoly srovnává trest zákazu činnosti s obdobnými instituty českého práva. První podkapitola se věnuje obdobným institutům trestního práva, druhá shrnuje sankci zákazu činnosti ve správním právu.

Abstract

This thesis focuses on the punishment of disqualification, as well as on its execution, control and related institutes. The main objective of the thesis defined in the Introduction is making a comprehensive summary of the issue with a focus on decision-making practice of the Czech courts. The text itself is divided into eleven chapters, some of which are divided into subchapters. In the Conclusion, the results of my thesis are summarized and evaluated. Besides that the thesis includes Content, Index of Abbreviations and Bibliography.

The first chapter deals with general term of the punishment and it is divided into four parts. The first subchapter summarizes the concept of a punishment; the second one explains the nature of the punishment of disqualification. The third subchapter analyses the purpose of a punishment. The fourth subchapter focuses on the purpose of the punishment of disqualification.

The second chapter explicates the status of the punishment of disqualification in the Czech penal system of penalties. The third chapter covers the topic of alternative punishments and it is divided into three subchapters. The first subchapter describes the concept of alternative punishments in its general sense, the second one summarizes their causes and the third subchapter shows disqualification as an alternative punishment.

The fourth chapter summarizes the historical development of disqualification on the Czech territory. The fifth chapter divided into four subchapters is comprised of the extensive commentary which is focused on the measurement of the punishment of disqualification and on the conditions upon which it can be imposed. The first subchapter describes the measurement of the punishment of disqualification. The second subchapter deals with the condition of connection of the crime and the prohibited activity; the third one describes the range of activities which may be prohibited and the fourth one defines the scope of disqualification.

The sixth chapter focuses on the punishment of disqualification which can be imposed on youth offenders. The seventh chapter describes the legislation related to the punishment of disqualification imposed on legal entities.

The eighth chapter is divided into three subchapters. The first one deals with the issue of execution of disqualification, the second one describes the control over this execution and the last one analyses the offence of obstructing the official decision and banishment.

The ninth chapter explains the institute of conditional release from the rest of the sentence. The tenth chapter based on statistics summarizes the decision-making practice of Czech courts and it is divided into three subchapters. The first subchapter provides a general overview on the imposed punishments of disqualification. The second one is focused on disqualification from driving motor vehicles. The other forms of disqualification are analyzed in the third subchapter.

The last chapter divided into two subchapters compares the punishment of disqualification with similar institutes of the Czech law. The first subchapter deals with similar institutes of the criminal law, the second one describes the sanction of disqualification in administrative law.

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Punishment of disqualification and its control

Klíčová slova

trest, zákaz činnosti, trestní zákoník

Key words

punishment, disqualification, criminal code